

997(7)

begins

K34/120 (7) 997

0-16

E Motubatsi 1 ^{6/8}

Kgaoganyô

Bogare

Letlakala

215	Le thomile bjang lekgêthô la setšhaba?	672-674
216	Edward M.E. Motubatsi o rêta Ma-Afrikander.	675-676
217	O ragile modula ka serêthê (I)	677-678
218	Tlhathollô ya maina-senna a Serota.	680-682
219	Naa motse wo wa Maroteng ba bina noko kamoka?	683-684
220	Metsana ya go dikanetša Marota.	685
221	Kopi e bipollwa ke Z.M. Makgata.	686
222	Di sa fele di tlabile ba Mohlaka Marôlê (II)	687
223	Kgomo ya hlôka leswaô e a timela "number" .	688-691
224	Ditabana boseêma di tiya kgomo lenaka.	692-693
225	Ka tša môya le serithi lehung, ke masetla- pelo.	694-696
226	Kgôrô ya Makweng ya Morwamotshe wa bobedi..	697-698
227	Diputšišô go seithuti sa pelo-theri le kêtsêrê.	699-700
228	Marifi a Seisimane - Chief M. Sekhukhune. .	701-702
229	Naa keng tumêlô ya Bapedi?	703-707
230	Sešo ga se fodile dilabi di a tloga.	708-710
231	Ba teile nxaa Marota.	711
232	Borifi bja Hdn. S.M. Makgata.	712
233	Women's Home Mighty Missionary Society (A.M.E. Church).	716
235	Tšhireletšo ya dinaga tše rekilwego ke Bapedi.	717-719
236	Tša lehu la Makoti Seopela ka 1899.	720-721
237	Sehlogo sa monna wa ga Lebeea.	722
238	Di phethogetše kgoši Morwamotshe (III). ...	723
239	Lehu la Mokgômanâ Frans Marodi Ntšhabeleng.	724
240	Tše dingwê ãitirô tše befišago leagô (I). .	725-726
	" " " " " " (II). .	725-726
241	Ka didikodiko le tlhathollô ya mekgwa ya tšôna.	733-736

Kgaoganyô	Bogare	Letlakala
242	Nala Maletshe Selêpê, ka tumedišo ya kôma.	737-738
243	Dirithi tša magwêra le sealogane.	739-740
244	Sehlophana sa barakiwa Mohlaletse (I). ...	740-742
245	Marifi a barakiwa Mohlaletse.	741-742
246	Khuduthamaga ya barakiwa Mohlaletse (II)..	743-744
247	Bo hlagile bodikana Maroteng (Mohl.).	745
248	Ba kgakgametše Meramaga (Phiri).	746-747
249	Botlaa-tlaa tlogêla sammê.	748-751
250	Moreku o a ithekolla Sefswane a Marota (Edward).	752-753
251	Sekgonyu se kgonyolla Mohlaletse (Marota).	754-756
252	Molato wa kganêlêlo bohwenng bja tšhemo. ..	757-759
253	Letšatši la phumphanyo "Eschatology".	760-761
254	Dingalabota tša kgôrô ya borêna bja Bapedi.	762
255	Letšatši la thapêlêlô ya motse.	763

Kgaoganyô 215.

E tloba tshwanêlo le boikgantšho bja bana go iša baneng ba setšhaba sa Bapedi mehleng e tlogo go ba le tsebô ya dinaga tše rekilwego ka molaô wa mmušo wa Kôpanô ya Afrika borwa "Union Government" mehleng ya kgoši Sekhukhune II le kgoši Kgoloko Kgolane, gammôgô le magoši a tikologo ya "Geluks Location" go fihlêla le ka bohlabêla-tšatši bja thaba ya Leolo. Ditlogolwana di tlo tseba gore bo-rrago bôna ba thomile go kgobokanya ka mokgwa le maatla afe go sekhwama se sa go rêka dinaga tše:

Ka ngwaga wa 1923 lekgêthô lé la bitšwa gore: (a) Bapedi "Tribal Fund" - Polokelo ya setšhaba sa Bapedi. (b) Noragô ya bitšwa Bapedi "Tribal Levy" - Lekgêthô la kgapeletšo.

Kgoweletšo ya mathômô e tšwele ka ngwaga wa 1922, ya bobedi ka 1931, ya boraro ka 1941. Lekgêthô le la tswalêlwa ka 1952. Dinaga "farms" tše rekilweng di palô ya masome a mararo. (Maina a tšôna bôna kgaoganyong ya mphetša (V) letlakaleng la 18).

Bjalegê, tšhalete ye šetšego polokelong e bile £7000 (R14000). Molaô wa mmušo o re dinaga di fedile gomme tšhalete ye e dutše polokelong ya mmušo wo wa "Republiek van Suid Afrika 1961."

Kgoweletšo - "Proclamation"

By His Excellency The Right Honourable Jacob De Villiers, a member of His Majesty's Most Honourable Privy Council, Officer administering the Government of the Union of South Africa.

+ Number 52, 1931.⁷

Levy of special rate on the Bapedi tribe of natives under Chiefs Sekukuni and Kgolokoe.

Whereas the Bapedi tribe of natives under Chiefs Sekhukhune and Kgoloko, resident in the District of Lydenburg, has made application for the levy of a special rate for the purpose of providing funds for the purchase and development of land by the tribe,

And whereas the Minister of Native Affairs is satisfied that the majority of the taxpayer of the tribe desire such a levy and approves the purpose for which it is to be imposed.

Now, therefore, under and by virtue of the powers vested in me by Subsection (1) of Section fifteen of natives Taxation and Development Act, No.41 of 1925, I do hereby proclaim, declare and made known that a special rate of £1 sterling per annum is hereby levied on every adult male member of the said tribe.

The special rate hereby levied shall be operative during the years 1931 to 1940 inclusive and shall fall due on the 1st day of February in respect of the year 1931, and on the 1st January in each succeeding year.

God save the King.

Given under My Hand and the Great Seal of the Union of South Africa at Cape Town this thirteenth day of January One thousand Nine hundred, and thirty-one.

674

Jacob De Villiers

Officer administering the Government: By Command of His Excellency the Officer administering the Government-in-Council.

+"Definition of application": Tlhathollo ka botlalo ya mantšú akhwe a Seisimane, wóna ke molaô le temošo go magoši kamoka a setšhaba sa Bapedi, gore go ka se be le kgoši efe ye e ka dirago Lekgêtho la Kgapeletšo, kantie go tumelelo ya pušo (pusho) ya "Union Government of South Africa"; ka maatla le tlišeletšo ya Tonakgolo ya mmušo wa Kôpanô ya lekhwi la Afrika-borwa.

Kgaoganyô 216.

Moêno wa Ma-Afrikander. Ea rêtwa ke:

Edward M.E. Motubatsi.

Ka Thamaga ya Mabjana

Rena, re bowa Thaba-Seala; se nkego ke bojêlo:

Re bowa Thaba-boukama-bodiba; bjo moêla-mohlôka boêlêlô!

Re bana ba Thala-bodiba: Re bana ba diphaphamêla tša meetse.

Gagešu re ila kgabo ya mollo: Re bana ba maôôraa-hlenya-magaala.

Re maila Lekgêswa, kgêswa la gešu ke

Mokhwamêlô wa maoto mabedi.

Re makgowa, go bawo ba difula thokgweng:

Re dihlo mari tša magana moênô wa gešu.

Rena re diphathekgi, ba dikgapetla; re swerego ya magale-mabedi:

Kgapetla!

Ke tšhwaana ya ntlha-di pedi, ye e hlabago

Kobo le Moruki.

Re bana ba Lehlôtlô le tšwago muši, thakgola

Sebatana ka kwaêla!

Re dithunkanya tša dilete tše sa ratego tša Jesu.

Re Manaila re tšile, re batho ba palo ya

Mananetšane a godimo.

Re bowa meetse-bodiba-moila-segwêgwê:

Re bana ba go dula le Kgaala, Moswana le

Kgohu.

Re bana ba moriri-buditsi: Ke rena makganyela ka Theledi ya

boditsi mmoka dilabi:

Re dihlo marêla-dišuthela-pele.

Re bowa Nokeng ya Meetse-mohlwêka! Re

Maila meetse-mabilu-mankga-segwêgwê.

+ Dintlha tša diêma:-

(1) Thaba-Seala; Table Mountain

(2) Mohloka boêlêlô, The sea.

- 676 (3) Thala-bodiba: Boat or a small ship.
(4) Maððraa-hlenya: Fire without flame.
(5) Mokhwamêla: Trousers.
(6) Dihlomarêla: Never turning backs.
(7) Dikgapetla: Papers of Old and New Testaments.
(8) Moruki: Means a preacher.
(9) Lehlôtlô: means firearm or gun.
(10) Dithunkanya: destroyers.
(11) Theledi: A horse, this word was used in 1889 (by children).
(12) Meetse-Mohlwêka: Pure water.
(13) Mabilu: Not clean water.
(14) Manka-segwegwe: Water which smells muddy.

Kgaoganyô 217. (Seripa sa ntowe) I

O ragile modula ka serêthê.

Se ke seêma sabo rrawešu, sa motho a hweditše madulo a mabotse le boiketlô gomme ba re: O ragile modula ka serêthê "He kicked leisure by his heel or her heel." Sebina koša kuwa patogeng ya Thaba ya Magaragareng o itše a hlaba seêma a re: "Lefase ke senphekgo, le phekgogetše ba-Maša-gosêbô."

Mogologolo a hlaba seêma a re: "Wa se ôbê ka leoto, o tlo ôba ka molomo."

Ka ngwaga wa 1963, mokgomana Solomon Kgagudi morwa wa Simon Rantobeng morwa wa Morwamotshe II; ngwana yo Kgagudi o hlagišitše bjaale bja methepana ba Marota le ba Mašabêla fa Lekalela "Loopspruit No.41 Nebo area."

Gomme balaodiši ba re methepana ke palo ya lekgolo le masome a seswai (180) gomme kamogelo ka mo komeng - ngwajana tefo e le R4.00 hlogo ya ngwale. Mokgwa wo o makaditše ba kgôrô ya mošate wa Marota - Mohlaletse, "Paradys No.25 Geluks Location Sekhukhuneland area," gore naa yo Kgagudi maatla a makaa-kaa-aa o filwe ke mang, ka gore tatagwe le mmagwe ga se ba ke ba bolotša kôma, e be e le majakane, le gôna ga se ba ke ba fiwa ditokêlô tša mekgwa ya Sepedi ya lehlakori le sebegô goba go thubêlwa "Free labourer."

Ka letšatši la masome a mabedi a "Maart" 1964 mohumagadi Mankopodi Thulare Sekhukhune "Substitute," o fihlile fa Lekalela go tlo butšiša gore naa kôma ye e ntšhitšwe ke mang goba ya begwa go efe kgôrô go mang?

Tshetlo e hwile le molodi, go sekabosana sa Bapedi le ba-Mašabêla le Bakone ba-Maša, gomme ga e le mong wa kôma ye a se gôna. Mohumagadi Mankopodi a re: "Go lena kamoka baagi ba mo Lekalela kwang, ke fa beng ba komana ye sebakana sa dibeke tše pedi "14 days," ba tlê ka kuwa gae Maroteng gomme ba tliše ditshwanêlô le seroto sa pegêlô ya kôma ye.

678 Gape-gape nna ga ke tsebe ga lesogana "unmarried" le ka bolotša kōma malebana le mekgwa le melaō ya Sepedi.

Ka letšatši le le hlatlamago lewo kgoši Morwamotšhe Sekhukhune o tlile le batseta ba gagwe gomme a re: "Bapedi, le lena ba-Mašabêla, lehono ke re yo Morena Kgagudi Rantobeng ke mo fološa sedulo sa bodiši bja naga ye gomme ga ke tsome selo go yêna. Gomme ga e le tšhemo yōna a šale nayō ke bohwa bja gagwe; bjalegê ke bea yo Morêna Mafate. Go tloga lehono 23/3/64, Morêna Kgagudi a se ke a kgwatha selo fa go baagi le bahiri ba naga ye ya "Loopspruit Bapedi Tribal Farm." Gomme tšohle tša go se bôtêgê ga gagwe ke di tlogetše, ga ke di latiše. Taba ye lego gōna, lena ba Lekalela le tlo ntemêla serapana ya ba mootana wa lena. Ditšhalete tše: (a) dirêntê, (b) madumediša ka masogana, kamoka di fihlišwê go kgōrō ya borêna bja Bapedi Mohlaletse ka pôtêgō. Seboledi se sengwe sa fetola mabapi le kgêthō ya Morêna Mafate sa re: "Kgoši, lehono o tsentše phapang mo gare ga baagi ba naga ye. Tseba go tlo ba le mephapha ye mebedi - (a) Marêntšêrê, (b) Makhuduthamaga."

679

Ka letšatši la go selela la kgwedi ya lesome ka ngwaga wa 1947, mohu Moruthanyane Morwamotshe Sekhukhune Sekwati o kile a bolêla mantšu á go kgoši Morwamotshe Sekhukhune a re: "Ge wene kgoši Morwamotshe o ka latela dikeletšo tša bakhwi barwa-rrago gomme wa tenana le mokgalabje yo wa moruti, o tlo phošiša ditaêlō tša tatago tša ngwaga wa 1942, gobane ditabanyana tše ke di kwelego di tšwelela ka yo (M.D.). Batho ba ba go hlahlela kotsing yee o tlogo šala nyanyeng go mediro kamoka ya makgowa "Europeans." Lemoga, lehono o sale menyaga ye seletago ga o le fa sedulong sa bogošî bya Marota. Hlōkōmêla ditabanyana tša baaroši, o se ke wa di šala moragō."

Mongwaledi Edward M.E. Motubatsi a re: "Aowaa! bana ba Ntlō-kgolo, ebile ga se maikemišetšo aka gore ke dulele bongwaledi go ngwana yo wa mohu Sekhukhune wa Bobedi; ge ke kgorometšwa go ntekane, ga ka dirêla mohola motse wa Marota fêla; ke diretše setšhaba sa Bapedi ka bopara.

649 cont. Gomme lena Marota, ke le agetše Ngwako wa "African Methodist Episcopal Church" ka leina la Mohumagadi Thorometšane II. Ke le agetše le sekolo sa bana - "Primary School," ga ke belaêle selô. Motho mang le mang a ka gokarêla tša Serota, eupja ga a sa botêgê ga a šuthiše gomme yo mongwe a tsênê. Mogologolo o boletše a re: Ngwana a llêla nakana ya mokhura, sehlang le mo neyê.

Tlhathollo ya maina-senna a Serota.

Fa kgaoganyong ye ke tlo hlatholla maina a senna "masculine genders" a metlae le a dikwerô, gomme a mangwe a metlae e nape e be leina go morêlwa; ga e le la dikwerô lona go bitšanwa ka sa mphathô wa bôna.

1. Lellelateng, ke leina la kgobošo gomme ga e sale go rêlwa kgoši yewo ga le sa rêlwa go Marota, go tloga Tubatse.
2. Thobejana, ke gore: Monyanana wa e mongwe gomme mehleng yeno nke ke serêtô go bawo le ba kgahago.
3. Moukangwe, 'ina la gagwe ke: Diaale; ba re kgoši ye e be e tseba dikahlolo tša kgôrô le ge a be a belegwe e le sefofu.
4. Mohube, ba re e be e le motho wa tsôrô kudu gomme botse bjo bja gagwe ba mo swantšha mmala wa thaaga "sparrow." Gomme ba re kgoši ye e llwe ke makgêma a ba Komane mehleng ya tlala ye kgolo kuwa gae Tubatse.
5. Morwamotshe, ke Maphuthe-Maphutha-ditšhaba gomme yêna ke moamogedi-bafaladi fa Tubatse (Mogokgomeng). (a) Baroka, (b) Batswakô, (c) Mapulana, (d) Mapayi, (e) Bakone. Ba re kgoši ye ke yêna a hlwekiša borêna bja ba-bina Noko.
6. Thulare, 'ina la gagwe ke Sepitle: Sepitlaa Mangwana, kgoši ye e be e rêka meholana go Maporošiši (a) dipheta, (b) mabekêrê "mugs" ka dipolai (dipolayi) tša ditlou.
7. Malekututu, la metlae ke Phenyane-phenya ke basadi gomme a fenya banna; ba re o be a re ga a sa rate taba ya banna a fo gana gomme banna ba fo homolêla e be moka.
8. Sekwati ke 'ina la metlae, leina ke Radipilo, le lengwe la seka ke Modimotsana wa Noka ya Tubatse.
9. Sekhukhune, ke gore: sekukuni - sehlokiša borôkô batho ba jela kgwaletšong; dijo ga di wele teng, ga go boiketlo go bao ba ganago Magatiše; la metlae ke Mašile, ba re ke Mašila-a-gatshe abo Diphala (Ngôkwane).

K34/120

- 681 10. Phethedi, la metlae ke Lentle.
11. Phaswane goba Leseilane; la matsifiša ke Lerutla goba phaswa ya Marutla a-tšate.
12. Kgagudi, la matsifiša ke Sebatana.
13. Mašupjwe, ke Kgokong ya segolela mafahleng.
14. Kgobalale: O rêtwa, ba re: Morwa-Maditau: Morwa-ampjwenyana goba Kgopalatšatlou.
15. Morewane, ke gore Moreô, a metlae šia: (a) Nkwe-masogana, (b) Padime, (c) Sefswane, (d) Ramaube a dilêpê, (e) Pholo tša Matladi.
16. Kgoloko, la metlae ke Magošolle (Magosholle).
17. Motodi, la metlae ke Mmašakwane.
18. Mogase, la ditheteletšo ke Morwa-Makubu.
19. Sebase, la metlae ke Kgalatlola goba Morwa-Ntlole.
20. Segwarihle; ke motho bogwaša a bja phakaana-a-dimo. Bogwaša goba go gwašagwaša.
21. Bokgobêla, ke gore Sekgobokedi (kgobêla): dikgomo le batho; leina ke Motubatse.
22. Sepadi (Sepaadi); leina la metlae ke Kgomohlabana.
23. Motubatse, ke leina la ngwana wa mošemane a go belegwa fa
- 682 khwiting ya noka ya Tubatse, gomme lôna le na le maina metlae a mmalwa wôna šia: (a) Motubatse - Bokgobêlô
- (b) " Maphereke.
- (c) " Makoroganye.
- (d) " Mosêhla.
- (e) " Selêgê: Ina le la Selêgê
- Motubatse morwa Sekwati o relwa ke Sub native Commissioner, Mohlomphegi Abel Erasmense ka ngwaga wa 1889, lebaka "reason" e le ga a ganana le gore kgošana Kgolane Kgoloko Sekwati a swarêlê Sekhukhune II sedulo sa Marota. Ka 1907 Mongwadi wa Thamaga ya Mabjana a phumola "E" go 'tse' - 'tsi': Motubatsi.
24. Nkopodi, 'ina la metlae ke Tlhakwanyane.
25. Selatole, 'ina la metlae ke Mathobosêlê.
27. Moruthonyane, la metlae ke Lepaala.

K34 / 120

- 682 27. Kgolane, la metlae ke Morwa-Mmatlou.
 28. Hlako ke 'ina la metlae, leina ke Kgêtshepê.
 29. Ramoroke ke 'ina la metlae, 'ina la gagwe ke Nkopodi.

+ Le ge maina a sa ngwalwa ka motlalo, go ngwadilwe a se nêñê;
 ke sephatlwana sa moholwana fa pukung ye.

Go gwaša-gwaša, kgarêbê ye e be e swerwe ke lešoko la pêlêgô
 bošego gomme e thuba-thuba diagelong; bjale leseae la rêlwa Motho
 bogwaša bja Tubatse: A bja Phakana a Dimo!

Seithuta-kgôrô se tlo lemoga gore kgôrô efe le efe e retšwe
 leina la mphatho wa kôma ya banna. Mephatho ya dikômana tšea
 basadi e rêlwa dika goba se diregilego le bakeng la bjale bja bôna.

Naa motse wo wa Maroteng, ba bina noko kamoka?

Putšišo ye ya gago ke tlo go araba ka re aowaa! Babina noko ba gōna le ka dikgorong tše dingwe, gomme ke tlo go neēla dikgōrō ka botlalo, le tše dingwe ka mebino ya tšōna, le ge di tabolokane ka mesēhlēlō ya mekgwa ya leagō la Serota.

Dikgōrō tša babina noko šidi:

1. Matubeng a Sekhukhune II.
2. Makweng a Morwamotshe II.
3. Matubeng a Sekhukhune I.
4. Mabjaneng a Sekwati I.
5. Manganeng a Thulare I.
6. Matubeng a Mojaludi morwa Phethedi Thulare.
7. Ponyaneng kgōrō ya Sepobe.
8. Phala kgōrō ye e na le dikgōrō tše nne.
9. Maroying e tšwele ka Mabjaneng (No.4).
10. Makgalweng a Bokgobēlo, e tšwele ka Matubeng (No.3).
11. Kgōrō ya Sepadi e tšwele ka Matubeng (No.3).
12. Manaleng a Motubatse e tšwele ka Mabjaneng (No.4).
13. Maroteng e na le dikgōrō tše tharo.
14. Makgoleng a Moruthanyane Kgagudi.
15. Makgoleng a Morewane Sekwati.
16. Makgoleng a Seraki.
17. Mošiko ya Magohlo Sekhukhune.
18. Kgōrō ya Kgobalale Sekhukhune.
19. " " Mangope Morewane.
20. " " Mahlagaume Seraki.
21. " " Mamothane Petswa Mampuru.
22. " " Sepadi Phafane Mampuru.
23. " " Seaparo Mampuru.
24. " " Isaac Ntwampe Baji Mampuru.
25. " " Kgaditse Sekgothe Mampuru.
26. " " Rapudi John Phala e tšwele ga Phala.

- 684 27. Kgôrô ya Makwatanyane Sekwati e tšwele ka Mabjaneng (No.4).
 28. Kgôrô ya Mapitsing e na le dikgorwana tše nne: (a) Ya Rahlolo,
 (b) ya Kgolane, (c) Ya Thulare, (d) ya Kgoloko
 Seswayi, le sephatlwana sa Morêwane Selayi Hlakudi.
 29. Kgôrô ya Mogase Lerota.
 30. " " Matloung.
 31. " " Makaleng.

Dikgôrô tša bafalaledi le Batubatse:-

1. Bogopa le Mafiri: Babina noko ya bogwaša Sehlong.
2. Tlaka: babina kgabo (Tudu).
3. Malapane: babina kwena.
4. Maredi: babina phiri.
5. Mahlanya: babina kwena.
6. Nape: babina kwena.
7. Mathabatha: babina tlou.
8. Makgata: babina tšhwene.
9. Mabogwana: babina kwena.
10. Mokgabudi: babina noko.
11. Ramaepadi: babina kwena.
12. Nkgatho Lesufi: babina phuthi.
13. Mamadise Maredi: babina phiri.
14. Maleka: babina noko.
15. Mapitimetse: babina tšhwene.

N.B. Dikgôrô tše tsebegago tša babina noko ke masome a mararo le metšô ye mebedi; tša babina kwena di ka nnê, tša babina phiri di ka pedi, ya babina phuthi e tee, ya babina tlou e tee. Babina tšhwene di ka pedi, ya babina kgabo (tudu) e tee.

Gomme go na le dikgorwana tše di se nago mohola go di ngwala mo lenaneong le, gobane tše dingwe e fo ba monna o tee le basadi babedi.

Kgaoganyô 220.

Metsana ya go dikanetša Marota.

Ka bokopana, metsana ye dikanetšego leago la mošate wa Serota, ye e ka bago bokgujana bja "1 mile or 2 $\frac{1}{2}$ miles," ke yekhu:-

(a) Potlake Sebope Tladi ba Photo "approximately 1 $\frac{1}{2}$ miles"		
(b) Monampane Mašabêla	"	1 $\frac{3}{4}$ "
(c) Pautu Matsemêla	"	"
(d) Setlamorago Phafane Mampuru	"	2 $\frac{1}{2}$ "
(e) Modupeng Makola	"	1 $\frac{3}{4}$ "
(f) Mphatšeng Matshi	"	"
(g) Phophedi le Malleka	"	2 "
(h) Dinakanyane Serôka	"	2 $\frac{1}{4}$ "
(i) Mogoba	"	2 $\frac{3}{4}$ "
(j) Matleng Mašabêla	"	2 "
(k) Phokwane Phaša	"	$\frac{1}{4}$ "
(l) Moruthanyane Seroka ga Lebeea	"	3 $\frac{3}{4}$ "
(m) Matlou	"	"

+ Motse wo wa Phokwane Phaša ke yôna kgôrô ye kgolo ya babina phuthi, eupja ka gobane kgoši ye e kile ya ba mohlanogedi wa Marota ka ngwaga wa 1894, pušo ya Mohumagadi Thorometšane II (Lesoka) ya kokobetša bogoši bja gagwe gomme gwa phagama bja Nkwane Phaša. Ga e le mabônê a nyalwa fa kgôrô-kgolo ya Sekhukhune II (bôna Kgaoganyô XIV, letlakaleng la 33: Lebônê No.21, 22.).

Go kgaola pheta ya bokgomana ga se mathômô, ke mokgwa le molaô wa Serota, ge motho a hlanogetše therešo ya gagwê, mang le mang a hwele dikênô tša gagwê, go pušo ye a lego ka tlase ga yôna.

Kopi ya bakgethelwa bodiši bja dinaga tša setšhaba.

E bipollwa ke Z. M. Makgata

(1926).

- (a) Moruti Edward M.E. Motubatsi a na a fiwa bo-headman ke kgoši Sekhukhune II le kgoši Kgoloko II le setšhaba sa Bapedi piitsong ya "Schoonoord" (Sekhukhuneland), modula-setulo e le kgoši Komosasa "Major D.R. Hunt" gore e be "Headman" ya Jagdlust No.33.
- Gomme e be e sale Mongwadi wa kgôrô ya mošata, gwa holofetšwa gore o tlo fiwa gomme e tlo re ga hunologile a fiwe ye nngwê naga.
- (b) Naga ya Drakenstein No.31, Bapedi Tribal Farm "Nebo area" ya tlogelwa ke Morêna Matsebe Bokgobelo gomme kgoši Sekhukhune II a laêla gore naga yewo e dišwe ke headman Zachariah Molebeledi Makgata go fihlêla motho yo a etšago Morewane Edward a e-tla. Eitše bakeng sa ga swanela go tla go yôna gwa tsoga mpherefere wa "Prince" Mosêhla Sekhukhune Morwamotshe.
- (c) Ka polêlô ya "Secretary ya Information Officer - Moruti Wessele," ke tokelo gore a kgethelwe bo-"headman" bja Drakenstein No.33, Bapedi T. Farm"; ka ga ke be filo letela yo a ka tlogo ka taêlo ya mošata.

Z.M. Makgata

7 February 1964.

N.B. This copy has been explained to Bantu Affairs Commissioner at Nebo Bantu Department personal; therefore has retained in this "Thamaga ya Mabjana."

Kgaoganyô 222. (Seripa sa bobedi).

Di sa fele di tlabile ba Mohlaka Marôle

Ka la di 14 Aporele 1964, kgoši Morwamotshe Sekhukhune, le batseta ba: (1) Mokgômana Phethedi Thulare Sekhukhune,

(2) " Sepobe Morwamotshe Sekhukhune,

(3) " Ngwana-tsomane Molomo Morwamotshe,

(4) " Lebidike Mogase Motubatse, (le)

(5) " Kgetshêpe Makwatanyane Sekwati

ba fihlile fa Lekalela, "Loopspruit 41, Nebo area," go tlo swara piitšo ya baagi le bahiri; gomme ntlha ya mmolêlô ga se yake e rotošwa ga e se fêla go bonwa balefi ba khiro ba patedišwa tša mašemo, ba biletšwa ka ngwakong wa Mokgômana Mafate Piitšo ye e be e le diripana tše pedi gomme ba sa gobana, Mokgômana Kgagudi Solomon R. Morwamotshe Sekhukhune a dutše morithing kantle le sehlophana sa gagwe, go swerwe ntšêêle (bjalwa). Seripana se sengwe, go dutšwe moriting gammôgô le Mokgômana Ngwanatsomane Molomo Morwamotshe, morago ga tetêlô e teletšana gwa hlabošwa lentšu la re: "Ariyeng gae ga lena, go riano Molaelwa."

Ke ge go thosanwa go hohlôkwa ka go nyangwa, go sa kwiwa selo (sebiletšwa). Gomme le ga go le bjalo, go sa hlwailwe tsêbê.

Mokgômana Lebidike Mogase Motubatse a re go nna, letêla ga nnyane re e-tla go wene gomme gôna fawo Sebatakomo sa fata tsela, yaba šala gabotse le ariyeng gabotse! Adeu!

Kgomo ya hlôka leswaô e a timela, "Number."

Sekhukhuneland leswaô la yôna ke 209 mo "Transvaal" gomme le magoši kamoka a na le maswaô, bjalege se se dira gore baswari ba dikgôrô tša mmušo le ba tša mediro (mešumo) goba le tsebo go batho kamoka. Gomme motho ofe le ofe ga a timele, le ge motho a ka dirêgêlwa ke kotsi ya lehu goba mohlahla-thi, o bonwa ka leswaô ditlankaneng tša gagwe. Mehlang yêno go tlile mohola yo mogolo wa dipukwana "Reference books" tšewo ba bohle ba di swerego; banna le masogana, basadi le dikgarebê. Timelo lehono e llwe ke feefe, go riano Thamaga ya Mabjana le ge fa kgaoganyong, magoši a Bopedi dinomoro di se tša tšwelêla kamoka; eppja tše di hweditšwego šidi:-

Tax Identity.	Place.	Chief.
Palo ya Opoqafô.	Madulo.	Kgoši.
689 209/1/-	Duizend Annex.	Kgoloko.
209/3/-	Korenvelden.	Nkadimeng.
209/4/-	Magnet Hieghts.	Makgalaborwa.
209/5/-	Doornveld.	Kgaphola
209/6/-	Driekop.	Mankopane.
209/7/-	Eersterecht.	Moloke.
209/8/-	Magnet Hieghts.	Mogashwa.
209/9/-	Zoetvelden.	Lekwankwa.
209/10/-	Geeneinde.	Phahlakamohlaka.
209/11/-	Paradys.	Sekhukhune.
209/12/-	Koerenvelden.	Malekutu.
209/13/-	Groblervrede.	Kabu Sefogole.
209/14/-	Paradys.	Ramosedi.
209/15/-	Hoerraroep.	Stephen Nkwane.
209/16/-	Schoonoord.	Seopela.
209/17/-	Duizend Annex.	Morêtsêlê.
209/18/-	Schoonoord	Tshesane.
209/19/-		Mašegwana.

K34/120

689	209/20/-	-	Maloma.
	209/21/-	-	Sekele.
	209/22/-	Groblervreden.	Senamela.
	209/23/-	Schoonoord.	Mashegwana.
	209/25/-	Groblervreden.	Mawela.
	209/26/-	-	Sepêkê.
	209/27/-	Groenland.	Kotole Rahlagane.
	209/28/-	Avontuur. (G.S.No.13)	Maapitsane.
	209/29/-	Mooihoek.	Matshupe Maila.
	209/30/-	Zoetvelden.	Selatole Radingwana.
	209/31/-	Magnetvlakte.	Serôka.
	209/32/-	Malekskraal.	Mashabela.
	209/33/-	Goedverwacht.	Maisela.
	209/35/-	Parys.	Lekentle Mohlala.
	209/37/-	Hoepakrants.	Nkosi Johhanes.
	209/38/-	Soupiana	Ngungunyane.
	209/39/-	-	Mokgwadi.
690	209/40/-	Hoogstepunt.	Kgolane.
	209/43/-	Iron Stone.	Malekana Maphopha.
	209/44/-	Drooghoek.	Maepa Shegwane.
	209/45/-	-	Ratau.
	209/46/-	Aopiesboom.	Masha.
	209/48/-	Iron Stone.	Magolego.
	209/49/-	Drooghoek.	Makuwa.
	209/51/-	Aopiesboom.	Rantho.
	209/56/-	-	Mampuru Malekana.
	209/71/-	Rietfontein	Kgwete Maokeng.
	209/72/-	-	-
	209/73/-	California	Mabushe.
	209/82/-	Schliekmanskloof.	Morewane Riba.
	209/83/-	Mooihoek.	Maroga.
	209/84/-	Zonneskyn.	Komana.
	209/85/-	Groot Hoek.	Mafolo.
	209/86/-	Maandagshoek.	Elias Kgwete.
	209/87/-	Garatau.	Ntweng Mampuru.

K34/120

690	209/88/-	Twyfelaar.	Selala.
	209/89/-	Driekop.	Mahlagare Malemane.
	209/90/-	Koedoskraal.	Mahlagame.
	209/91/-	Klapham.	Setemere Manyaka.
	209/92/-	Forest Hill.	Makgamathi Mashishi.
	209/96/-	Wiblendon.	Malepe.
	209/94/-	Morgenson.	Moraba.
	209/97/-	Holfontein.	Matlakala.
	209/98/-	Mecklenburg.	Ntwampe Mampuru.
	209/99/-	Forest Hill.	Kgwete.
	209/100/-	Hackeng.	Phaswane.
	209/101/-	Tiekenham.	Sekwale.
	209/102/-	Tšate.	Marisane.
	209/103/-	Putney.	Mmutlane.
	209/105/-	Brackfontein	Masuiakgomo Selêpê.

691 N.B. Go se ke gwa ba makatšo, ga dipalo "numbers" tša magoši a mangwe di sa bonale fa lenaneong, lebaka ebile gore dikgapetla tše dingwe di swele ka mpherefišana wa Makhuduthamaga wa 1958 wa kgôrô ya Marota Mohlaletse. (bôna Kgaoganyô 62, letlakala 129-131).

Mogologolo o boletše a re: "Moipolayi ga a llelwe," lehono Marota a tshumile sešego sa bana ba bona, sewe diithuti ba be ba tlogo hwetša melaô ya dipušo tša makgowa á, le mabohlale a dithuto tša batho ba mananetšane a godimo. Monna wa Lengaka-kôma a re: Bôna morwa Thulare medu ye ga e epiwe moleteng otee, ke tlo širašira ka etša banna; gomme saka se tlo bônala."

Gomme ka kgonthe se bônale, go hlamulwe gore yo morwa Tshilwane ke monna wa banna, ga re ke tlo etša banna, o be a rereša, lehono mosadi yola o phura diphata "madness."

Lebaka le la lesome le metšo ye meraro ya menyaga bongwaleding bja kgoši Sekhukhune II, le bongwading bja moswaredi kgoši Morwamotshe Sekhukhune ka mengwaga ye lesome le metšo e mene, ke amule tlhaologanyô ye nka se amogego ke motho wa nama; ke na le tlaalo ya tsibišišo "Experimental."

691 Le go ba le tsebo ya kgôgêlo, go magoši le setšhaba sa Bopedi ka bopara, kantie le boruti le borutiši (borutishi) bja bana ba sekolo, go thôma ka ngwaga wa 1908-30.

Mekgwa ye mebotse ya Sepedi e gôna yewo e kwanago le thuto ya Mangwalô, gomme e gôna mekgwa yewo e sa kwanego le Mangwalo le yôna tlhaagô goba bomotho "Humanity." Mogologolo, kgale kuwa gae Tubatse, o re: "O se ke wa re ga o rêma mokabi wa re ke ya lomeletša o sa tsebe mahlogedi abo mokabi!"

Ditabana boseêma di tiya kgomo lenaka.

- (a) Nakaphala Phahlamohlaka o lobile kgoši Sekhukhune I ka methepa e meraro gomme yo mongwe wa bona 'ina la gagwe ke Tlakale, morwedi wa Morewane Phahlamohlaka, a kgopela gore Marota a phunphanye kgoši Masemola, gomme gwa dirêga.
- (b) Kgoši Sekwati I o rang ge a re: Ke sehlwa le ngwanana ntlong, ke dira maanô a go ja tatago ngwanana? Ba re e be e le pheraketšo ya polêlô, gomme ye e lego taba-therešo ke gore o kile a gwaša-gwaša a tsoma molwa-o-dutše wa gore a tanye marangrang, a ba a fihla kgojana kuwa go Mapolantana. Ga a fihlile ntshe a thôma (thoma) tša kgwêranô ya go loša morwedi wa ngaka ya Lepolantana; fawo ka tšatši le lengwe ke ge a roma kgarebê ye phirangwakô "blame" ke ge a šala a hlakola yowe tatago mothepa, a mo iša kuwa Mašêgêrêpê. Bjalo a hula kamoka mekunyo go tlo šebelekanya phôkgô Kaditsela - Mankwe ke ge a tlo bolawa; Bopedi bja rôbala borôkô moropa wa tidingwa.
- (c) Ka ngwaga wa 1912 go kile gwa ba le puno ye kgolo fa Sekhukhuneland gomme mabêlê awo le wôna mokhora owe wa rêlwa gore ke Lerotarota-labo-Noko e fetile bošego. Mabêlê ka baka la kgogola, a bile a medile le mašing a mašemo; le ge mokhora o nametšantswana e têkêma.
- (d) Mo ngwageng wa 1919 le gôna gwa ba le puno ye botse mašemong, le yôna e le moja-o-farêga, wôna wa rêlwa leina ba re ke Kubutona, ke gore mabêlê á, kubutši ke kubu "Hippopotamus." Monna yo mongwe a re: "Mokhora o mogolo o phalwa ke tlala, gobane sebakeng sa go rêta Modimo re kgoloketša phôfôlô ye se nago tsebô ka bophelo bja motho.
- (e) Ka ngwaga wa 1953, a na a tlala dišego tša ba tša šitlelwa, le wôna wa rêlwa seêma ba re ke Lerôtse, ba re lerôtse la na la bolabola. E le dipolêlô tša baporofeta ba maaka, bawo ba jago tša batho ka maleme a tletšego bofora - "etc. etc."

- 693 (f) Re kwele bakgalabje ba re bogologolo go kile gwa ba monna yo mongwe wa mpheyane, 'ina la gagwê ba re ke Hobeyane-a Moraka; gomme ka letšatši le lengwe ga go thabilwe go ngapêlwa magaga a makgêswa, go tlokiwa dithethô tša sesadi a re: "Ngwaga wa go hlôka seêma, le bolaye nna, gomme le tlo fele le re 'ka ngwaga wola gwa go bolwa ga Hobeyane.
- (g) Ngwaga wa 1958 o swailwe gore ke wa mpherefišana wa Mosêhla Sekhukhune Morwamotshe, ka gobane motse wa Marota le ye mengwe metse e šuhlegile, dihlogô tša banna le mosadi o tee di robetše kuwa Mašegêrêpê - "Kiri-bohuna-matôlô!" Ntshe ga mogolo a sa namego, gôna molete mohlaêla thupa." Lehono batho ba tšwele dirapana, bangwe ba bitšwa gore ke Marentšerê, bangwe ke Makhuduthamaga, ke gore lekunutwana la dinganga goba batho ba thêpô e sehlogo, batho ba morêrô wa boota, batho ba difofu le megopolo ye mekopanyana "narrow-minded."

Ka tša môya le serithi lehung, ke masetla-pelo.

Mogologo o itše a re: "Taba re bolabola kgôrô, gomme khupa ya marama re hwa nayô."

Ka ngwaga wa 1897, e bile dikgwedi di se nê nê pele ga Ntwa ya Maburu le Maisimane fa Afrika (Afereka) borwa; re le badišana ba dihuswane tša Mohlomphegi wa Leburu - leina la gagwe la metlae, ka mmolêlô wa Amandebele ba kuwa Magaga-matala ba re ke Mahlegetwa goba Mahla-etwa.

Go be go le gôna mosadi wa Mokgômana Ramolefane Phala, yo moswanyana nkego ke sefirilokwane, wa sefahlogwana se nkego ke sa nakedi, mosadi yo sebopego sa gagwe se fo laetša medirwana ya gagwê; a sa kgahliše tebelelong.

Ka letšatši le lengwe a katiwa ke bolwetši bja matete a robala fase, a ba kokelong matšatši a se makae, gomme la fihla la go fulara; gôna yaba go swara morufswi ka mafišong, gwa dula bothata. Phiri ya lehu le yôna ya hwetša e le ketsêrê "heavy;" eitše ka morago ga matšatši a mararo gare ga bošego gwa kwala mokgoši wa sello sa masetla-pelo se re: "Joo! Joo! Joo-o! ka lahlega joo!

Ka gôna mowe ngwakwaneng wa molahlega yo, o be a e-nya masepa a fitsile lebatwana lewo nke ke mekgopo le dibilitaba tše kgolo nkego ke malôkô a kubu, a thakgolwa ka dikhotlelo ga a išiwa ka lebitleng. Lentšu la tlhabošo le be le kwala bokgojana bja "2½ miles," lebitleng la gagwe; mosegare wa taadi gobe go bonwa thuri ya sebopegwana sa ngwana-matome "cat." Bošego go bôna kgabo ya mollo, re be re re ga re feta ntshe ka nakô ya 8 p.m. phirimane re kganyela la se mphete; lebitlana le la gagwe le kgaufswi le tsela ya go ya morakaneng wabo rena.

Ka matšatši a mangwe 8 o'clock e be bošego-šego, meriri e be titimologa dihlogong, kgabo e paleša mabjang a matalana

695 "green," go kwala thatha-tha! Mosadi yo e be e le moloi wa dithuu, tšohle tša gagwê di nyapulugile lehung la gagwe; o ba llê gomme le tlile la go lewa ga gagwe. Moputso wa boloi ke timelô, go riano Kutullo 21 Vers 8.

Ka ngwaga 1907, Mohlomphegi yo mogolo wa kuwa bošupa ka leleme o hwile a gôlôla selo sa matheletša pelo a re:-

"Eina! Eina!

Beest van Pidi!

Trap my!"

Go riano "Utshitshiliza Ngamane,

Umdubula duzana,

We lefu Elimhlophe;

Elinje Gamashoba Ezingomo."

Ga a rôbala borôkô bja selo, o sa fo swana le ba ba tantenyegago fa lefaseng la magadima le difakô le madimo le dintwa le megabaru. Sebatana se bitšwago motho se gobantšwe ka dilo le dithô tše fetša seatla: (a) Wadi, (b) Nama, (c) mašapo, (d) môya, (e) serithi.

Bjalo ge, tše ke tšôna tše kgobokantšwego ya ba "Man" goba "Humanity" ka tiro ya Sehlofi goba Sebupi "Creator" gomme mo go motho, o loketše ke meputso ye mebedi lehung la gagwe kuwa gae badimong, mohlang ba bararo ba bowêla fase leroleng gomme e le tlhalano.

696 Le ge baswana ba re go ya ka magôrô ga se go tšwana, ga e le lehu lôna nama le moya ba tlogelane; ba ka se ke ba kgomagana gape ka go ja le go nwa. Moya le serithi di boêla gape go Mmupi (Mmopi) wa bona; naa mong wa tše kamoka ke mang? Bjalege, kôpano yela ya ba bahlano e senyegile, ha swanetše go ruwa meputso ya bôna ya pôtêgô lefaseng; keng meputso yewo? Yôna še:-

(a) Lehu la bobedi le timelo e sa felego.

(b) Khutšo le bophelo bjo bo sa felego.

Gomme bobedi bjo bo abelwa bawo ba boifilego go dira bobo lefaseng. Senatla St. Paulus Moaposotola, go Baheberu XII I-XXIX

K34/120

696 a re: "Let us lay aside every weight, and the sin which doth so easily beset us and let us run with patience the race that is set before us."

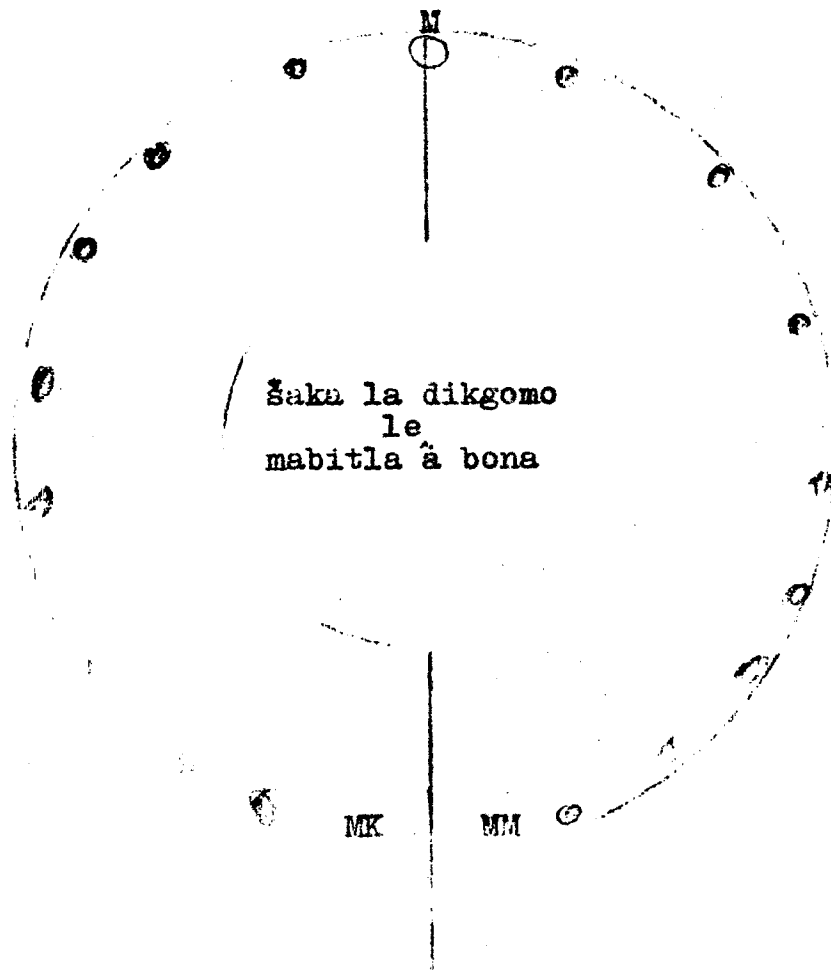
Ka ngwaga wa 1920 go be go le mosadi, leina la gagwe ke Mošokelwa Hlakudi, e be e le motho yo ratago thuto ya Efangedi gape e le motho wa segôlê, eitše mohlang letšatši la go khuduga ga gagwe fa lefaseng, gwa kwiwa a kgalemela a re: "Sathane, o tsomang fa, ke kile ka go fora kang? Tloga fa Sathane, sepela!

Baaki le Moruti Nathaniel K. Phala ya ba thuto ye kgolo go bona le basadi ba merapêlô ba "African Methodist Episcopal Church" motseng wa Maroteng Mohlaletse.

(1920-1958).

Kgôrô ya Makweng ya Morwamotshe wa bobedi.

Mohumagadi Makgobokele re amogele ke Modimo bjale Bapedi ba boêla ga Mphahlela go kgopela seantlô,

ba fiwa Thorometšane morwedi wa Mmutle Mphahlela. Ke ge kgarebê ye e re belegela (1) Sekhukhune II, (2) Phuthudi, (3) Kgagudi le kgaitšedi ya bona (1) Ngwanamohube⁺ a go nyalwa ke kgoši Phatudi Matsobane Mmutle Mphahlela (Mphahlele).

Barwa "sons" ba kgoši Morwamotshe II maina a bona kantle le go latelana ga kgati ya bokgômana, aowaa! Ga e le maina a basadi le mebino ya bona ke e tlogetše;

- 697
(4) Mampuru	(14) Nyaku (Maatomolane).
(5) Phaswane	(15) Rantobeng
(6) Legadimane	(16) Mpjamaleka
(7) Molomo	(17) Mashupjwe
(8) Sebase	(18) Tenyane
(9) Nyaku	(19) Nkwane
(10) Mokgoneng	(20) Sebase
(11) Morêwane	(21) Tsêkê
(12) Sepobe	(22) Moruthanyane
(13) Kgoloko	

698 A ke maina a methepa +(1)

(2) Mamasegare	(13) Mošiana
(3) Makgatutu	(14) Masepeke
(4) Ngwanakgano	(15) Diphala
(5) Tlakale	(16) Senyenyathi
(6) Ngwanamohube	(17) Ngwanamohube
(7) Mpelegeng	(18) Mankgwêke
(8) Bafedi	(19) Mamasegare
(9) Mamarinyane	(20) Sekgopetšane
(10) Dithobolong	(21) Masekwai
(11) Ntleleng	(22) Mamatime
(12) Lešidi	(23) Sebotse

Khupullo ya nyalô ya motlalô: Ke gore, le ge monna malebana le mekgwa ya melaô ya Sepedi goba Sesotho, se sa thibêlê mang le mang yo elego monna go nyala basadi ba motlalo "polygamy;" kgoši, mokgomana le mohumi, eupja mosadi ga a dumelelwa go itirêla boithatêlô goba bogafana bja bootswa le banna ba motlalo. Mosadi a ka wêla kotsing ya bootswa gomme ga ebe sekgupi se segolo kudu go monna wa gagwe, ka baka lewo mosadi o swanetše go kwa le go dira se elego thatô le ditaêlô tša monna wa gagwe goba bašireletši "guardiana" ba gagwê go dilo kamoka le tša lapa goba maruwo a dihuswane, le go boitshwaro bja mmele le go bana (baana). Monna

698 le ge a nyetše basadi ba motlalo, o ye a be le bathuši ba
malebana pelegišong ya basadi bá. Eupja e be bawo elego ba
maleba goba ba leloko ka madi a sekgōmana, esego go kgahliwa ke
sebopêgo sa motho goba mahumo, aowaa! Ekaba borangwane le
bannagwe le bo-morwarre, esego boranogolo goba batswalagwe, aowaa!
Ge mosadi a ka phošiša mokgwa wo, gomme a tswala ngwana le monna
o šele, yo esego wa leloko labo monna, mosadi yewo ke segoboga
leagong la Marota. Ngwana o tlo kgwêrwa gore ke Hlaaba, ke gore
sehlotlolwa goba ngwana wa bogafaana.

Diputšišo go seithuti sa pelo-theri.

- (a) Naa ebile maina a makae a lekgêthô le la Bapedi? Ebile mang hlôgô ya tša taolo ya ba mmuši, a nago a saenêla tumelelo ya kgethišô?
- (b) Naa lekgêthô le le goweleditšwe gakae, ka nyaaga efe?
- (c) Aa segoweledi se re ka kgopêlô ya bomang?
- (d) O reng moênô wa segoweledi ga se ritêlêla kgoweletšo; o be a le kae, motseng ofe?
- (e) A nke o ngwale, goba ngwala dintlha tša moênôfiwa wa Ma-Afrikander ka Seisimane?
- (f) Ba rang borrawešu ga ba re o ragile ka serêthê modulo?
- (g) Naa ka mekgwa ya Sepedi lesogana le sa nyala le ka bolotša kôma ya banna goba basadi?
- (h) Mogwahle, nke o mphe karabo ye nngwe ya Mongwaledi Moruti Motubatsi mabapi le bohwiri-hwiri by (MD)?
- (i) Taba ye e be e hlagišitšwe ke mang, e lebantše mang?
- (j) Aa ke afe maina a o a tsebago a metlae ka Sepedi?
- (k) Naa leina le la Selêgê le rêlwa ke mang ka baka lang?
- (l) A nke o ngwale dikgôrô tša babina noko ba Mohlaletse gomme o tšipole le tša bafalaledi.
- (m) Naa ke efe metsana ye dikanetšego mošata wa leagô la Marota, o mphe le bokgujana bja yôna?
- (n) Keng se utullwago ke Mokgômana Z.M. Makgata?
- (o) Ntaodišetše tša la di 14 Aporele 1964, di reng?
- (p) Naa go bolêlwang ka go se be le leswaô, nke o hlatholle ka botlala le maele a senna go sesadi?
- (q) Naa o kwele ka tša môya le serithi, anke o laodiše le ka mehleng ya tšôna e tlogo.
- (r) Naa a reng St. Paulus go Baheberu?
- (s) A elego ke mang a go tla seantlô sa Mohumagadi Makgobokele?
- (t) Naa yo Makgobokele e be e le morwedi wa mang?
- (u) Ngwala goba bolêla maina a barwa le barwedi ba kgoši Maphutha-ditšhaba (Morwamotshe II).

- 700 (v) A elego keng khupullo ya nyaalo (nyalo) ya motlalo?
- (w) A nke, ka bowene o tshetshethe mohola goba bobo bja nyalo ye ya motlalo?
- (x) Naa ekaba tshaadi ye kaakaa ye, monna otee o a e kgodiša dithatong tša bona tša nameng?
- (y) Naa Maisimane ba re keng nyalo ya motlalô?

Kêtsêrê:- Mogologolo yo mongwe a bolêla a re: "Lešwala la motho ke mogôlô, ka nyalao ye ya motlalo go be go gabilwe megopo ye mentšhi ya maušwa le dišebana; le go kgôna go hlallêla baeng le basepidi ba tšwago dileteng le go ba le setumo sa gore morwa semanye-manye ke monna, o na le kgôrô. Le gore morwa a Moukangwe o na le sebešo, ga a patêgê ka selo; masogana le methopa go fo rarakana fa kgorong le ka malapeng; bana ba Nnkêtê ba bina nkêtê gomme mong Nnkêtê a dutše.

Le gôna e be e le go atiša "multiply" leloko le go eketša kôtsê ya go bebiwa ke bageno, gobane se se nago le thari se hlomile maatla a boakwane; ga se šitwe ke selo, go rianu monna wa mphatho wa Dihlwa-ntswaneng."

Le ga eba, gomme re hwetša, ebile re lemoga sewo nyalo ya motlalô e lego sôna, eupja mehleng yeno ke kêtsêrê goba morwalô o boima, le gôna ebile ke kgolêgo go bana ba batho.

Modimo o bupile motho, Wa mo fa dithušane tše pedi fêla, matsôgô mabedi le mahlô mabedi le maoto a mabedi. Nyalo ya motlalô ke megabaru le bojato le bootswa fêla, ga ele katafalô ya lelokô e tlo fo atafala kantle le nyalo ye ya motlalô. Pshio tša tlou ga di pataganywe, le maebana mabedi ga a rakedišwe.

K34/120

701 X/LXIV

Loopspruit No.41 Nebo area,
 P/Bag 619, via Middelburg. Tvl.
 24/4/64.

The Acting Chief Morwamotshe Sekhukhune,
 Mohlaletse, Private Bag 1015,
 Pietersburg N.T.

Sire,

You may not to be without desires, for the publication of the "Thamaga ya Mabjana; of which some years ago was read by Mna H.K.K. Maredi at your "Bandla." I have completed manuscripts, and some has been assisted to the Ethnologist at Pretoria; while the accommodation is impossible for the whole book required, as means may be afforded.

This "Thamaga ya Mabjana," as an complete history of Bapedi tribe since 1600 A.D.; and as ever to be publish. I do not wish to compell your opinion, but to wish your honourable to admit to the ever written by "Mopedi" of your subject and a grandson of Sekwati I: Paramount chief of Peace and tranquil. All informations has been procured from monther of the followings regiments as:- Madikwa, Makgola, Madisa, Makwa, Makgalwa, Mankwe and Matuba of (late) Sekhukhune II your father.

I've the hourable,

Your obedient servant,

Edward. M.E. Motubatsi.

K34 / 120

Loopspruit 41 B. tribal farm,

P/Bag 619,

via Middelburg Tvl.

23/4/64.

The honour Matron,

Jane Furse "M" Hospital,

Sekhukhuneland area.

Dear Madam,

With confidant, to apply names of the superintendences of the Jane Furse Memorial Hospital, since from Her establishment to Ex-Doctor W.J.L. Downing; all those served during the days of the Union Government of South Africa (1910-1960). For the philanthropist, I deem it necessarily, to place thier names in "Bapedi" history named "Thamaga ya Mabjana;" which is in memory of Paramount Chief Sekwati I, "Morêna wa khutšo;" this "Thamaga ya Mabjana" has beared all the catastrophes since from 1600, A.D. And it is written in "Sepedi" language. Trusting the Matron to render to me a great assist to this memorial history.

I have the honour to be,

Your obedient servant,

Edward M.E. Motubatsi.

P.S. If reply be favoured, please send by Clinic's Lorry next week 30/4/64.

Naa keng tumêlô ya Bapedi?

Putšišo ye ke butšiša bakgalabje ba bane ka ngwaga wa 1909, fa kgorong ya Manaleng ba dutše morithing wa Leôbô; gomme e be e le ngwaga wa go tlo hlagiša kôma ya bodikana bja mphatho wa kgošana Kgagudi Morwamotshe Sekhukhune. Ke tlogile Mašišing ka dinaô (dinawô), gomme ka dikêlêlwa ga Maša "Kalkfontein" ka robala, bja a-sa ka wêla tsela; ka dikêlêlwa Manganeng "Korenvelden" ka robala. Bja a-sa ka wêla tsela, ke be ke hutamile fa lapeng la Mokgômana Petrose Ramotšatši Matsebe Phala; yêna ke monna wa mphathô wa Makwa a Morwamotshe wa bobedi. Bja a-sa, ka wêla tsela ka gôrôga Mohlaletse Paradys; go bile tswee! E be e le ka matšatši a diilêla tša lehu la Morêna Jesus Kristus.

(a) Mo morithing leobong go be go dutše banna ba:

- (1) Morwa-Mmakubu Mogase, (2) Letau - Ngwana-tsomane,
- (3) Phuthikatloga - Fôôfôô, (4) Mamothane - Peetswa,
- (5) Morwamakoti - Mampuru.

(b) Banna ba ke be ke bileditšwe gore ke ye sekolong sa lesufi "Dark School." Bjano ka ba kgopêla gore ke tsebê therešo gore a Modimo bona ba na le tsebô mabapi le Wôna? Ba mphetola ba re aowaa! Modimo Wôna o gôna ka gobane ke Wôna wa go hlôla (hlôôla) "created" batho goba dilo kamoka, gomme le bo-rrawêšu ga se ba ke ba o bôna.

(c) Ka re naa kôma ye ya lena e thomilwe ke mang? Ba re ke mokgwa wa rena Bapedi. Naa mohola wa yôna keng? Ba re aowaa! O tlo ba monna, ka go o tlo be o tšwa lebollong. Ka re ga ke bolele tša lebollo, ke butšiša mabapi le thutišo ya kôma le mohola wa yôna, naa keng se e ka nkholago ka sôna? Ke ge ba gakanega gomme putšišo ya beta, yo mongwe wa bona a re: re gahlane le moakabele wa ga "Merenskey;" re ka se kgônê selo, re tlo nyapolla maletlana a a Thulare. Anke le mmiletše banna bale ba bego ba ile le kgoši kuwa Tshwane "Pretoria"

sekolong; bona ba ka tseba tša puku ye a e swerego.

- (d) Ke ge banna ba:- Mokgômana Nyaku Morwamotshe Sekhukhune le Mokgômana Kopjane Sekwati Thulare le Penyane Morwamotshe Sekhukhune, ba fihla gomme ba re go nna: bôna Bauba, bakgalabje ba ba šitwa ke go go botša taba ye ya bôna, ba bolêla ka lebollô, goba wene o a le rata naa, gobane lehono mogwerago o batametše go hlagišwa bodikana? Gomme nna ka re go seboledi, o tlile le taba-taba gomme bônang! Lebollô ga se selô, bošoboro ga se selô, tšôna bobedi kamoka di fetwa ke tumêlô go "Jesus Kristus." Ke ge Mokgômana Nyaku (Kgwahla) a nyaloga a lebanya kgorong ya gabo ya Makweng, hanna bale ba šala ba kgakgametše; tša ya uwe!

- (e) Bjalegê, ka tša lebollô "Circumcision," re di tlogetše gomme le gôna lena ga le tsebe selô ka lebollô; bo-rrawešu ba filo okolotša goba ka kgapeletšo selô sewo ba se nago tsebo ya sôna. Bjale ba pherekanya botse le mokgwa wa ba-Jooda "Jewish Law" ba o dira kgobogô go bana ba bôna; le kgobošanô ya banna le basadi ka gare ga motse wa bôna.

Anke le mphê tsebô ya lena mabapi le Modimo?

Phetolo ba re ga e le Modimo Wôna o gôna gomme ga O bonwe. Naa yo le rego ke Rabatoma-A-sewe yêna ke mang? Aowaa! Yêna e fo ba ga re êna ka mokgwa wa senna, re etša bo-rrawešu gomme ga e le motho yêna ga a tsebje; re filo o kwa ba riano bjalo le rena re kgokeletše. Gomme ebile ke lethabô la rena Bahlakwana.

- (f) Bakgalabje, kholofêlô le tumêlô ye ya lena ya kôma le swere bôya "wool" ga e le tlhôôlô e sepetše, le phetokgišitše therešo, lebollô le le fetotše maaka awo mehleng yeno le tlogo swara bothata nyapologong ya kôma. Ga ekabe le na le temogô, phetollang maaka á, le a retollêlê therešong, ke gore le swere mokgwa wa "Sejooda."

Ka gobane beng ba lebollô ba dira sewo go ngwana wa mošemane a sa na le matšatši a seswayi "8 days" a go tšwa ga mmagwê ka lephekong.

705

Bjalegê, rena babina Thomo re kgomaretše maaka á a go fora bana ba lena, re tlo šiwa ke dilete le diletana tša fano Bopedi ga Sekhukhune. Bônang mahlô le kgopolo ya ditšhaba go peyanong ya go tšea sefoka sa thuto ya dikgapetla; naa rena ditlogolo tša Thulare re kganyelêla go sefe sefoka? Aowaa, barwa ba Modiše a Makwa, sa rianong! Matšatši a lena a fedile sa senyeng morago, le a bôna borwa bo befile; letšatši le hlabile sa khurumetšeng bana ka kobô ya mogašwa. Mokgoši o kwala-gala o re: Bele-bele tšiyeng! O swana le wa mohla-mohlola wa tšatši le legolo. Mohla dirôbala bana ba mošala šuping, dibatana ra naiwa bophôkgô bja feta le mong wa bjôna.

706

Ebe e le ka letšatši la 8 June 1910, ga kgoši Michael Kgokong Dinkwanyane Sekwati a na le Mokgômana Abele Kgaabe Makgeru le Moruti Jesaiah Mogadime wa Bapedi "Lutheren Church," ka ofising, ka mo lapeng la mošata wa Bapedi ba Boomplaats. Kgoši Kgokong a re: Banna-bagolo gammôgô le Morutiši Andrew Maxwell Mošweu, le bitšwa ke nna mabapi le marifi a mabedi, gomme šia:-

- (a) La mathômô le tšwa go Morêna "Abram Abdula" wa modiro wa kgwêbô (lebenkêlê) la ka Motsepula gomme le lena le mo tseba gabotse mola toropong ya 'Lydenburg.'
- (b) La bobedi le tšwa go Moruti Michael Chwene Ncube wa "African Methodist Episcopal Church" ya gabo Moruti Nathaniel Phala. Bjalegê, marifi a a kgopela ngwana yo wa morwa Sekwati, gomme yêna ke šetše ke mmutšišitše gore yêna o ratang? Phetolo ya gagwe o re yêna o tlo dira se se ratago ke nna. Gomme ke kgokgonne go ithakêlêla taba ye, bjalo ke kgopela keletšo ya lena ka ngwana yo wa morwa Sekwati, gore naa a ka fiwa ofe modiro, ka dipelo tše thabetšego tirong yewo?

Moruti Mogadime wa Bapedi "Lutheren Church" a re: Phaahle a Phaahle! Kgoši, ngwana yo wa morwa Thulare ga a fiwe modiro wa borutiši bja bana, o tlo dirêla setšhaba sabo sa Bopedi.

K34/120

706 Mokgômana Makgeru a re: Ke leboga kudu-kudu Phaahle kgopolo ya Moruti Mogadime, polêlô ya gagwe e kwane le kgopolo le pelo yaka, gomme Jehofa Modimo O šegofatše kgopolo ye; e se ke ya ba thatô ya rena e be thatô ya Gagwê.

707 Bjalo kgoši ya lebantša (lebantšha) mantšu go morepja: A re kgoši, ke lebogile thatô ya ba bo-tatane tswée! Morêna Phaahle: A Phaahle a Bauba!

N.B. Hlôkômêla:- Ka mokgwa le molaô (molawô) wa Sepedi, ngwana ofe le ofe, mošemanyana (lesogana) goba ngwaneyana (kgarebê) a ka se itirêlê boithatêlô kantlê go tumêlêlô ya batswadi goba bafepi.

Ke ka baka lewo ka mehla go fele go nyakurelwa difata le dirithi le diphôrôlô go dingwetši bogadi, ka batswadi goba bafepi.

Mokgwa wo o sa fele o dirišwa le mehleng yeno, gôna fa ga Sekhukhune, lesogana ga le tšwêla kantle ditapišegong go sa fele go taboganwa.

707(b)

Kgaoganyô

Sello sa baagi ba Lekalela ka tešetšo mašamong.

For amend and an appeal to Acting Chief Morwamotshe Sekhukhune, by the residents of "Loopspruit No.41, Nebo area, Transvaal 1964.

Rena baagi le maloko a boreki bja naga ye ya Lekalela "Loopspruit No.41, Nebo area, Transvaal, re hweditše e le tshwanêlô ya rena go phagamiša le go tiišeletša bobotegi bjola bja tatago Sekhukhune II le rangwanago Kgolokoe Kgolane go bile babotegi godimo ga dinaga "Farms" tše rekilwego ke setšhaba sa Bapedi (1924-1952), gore go thôma ka la 1st January 1965 go fihlêla neng le neng, go motho goba batho ba lešago mabêlê mašamong a rena bareki le bahiri ka dihuswane, re tlo ba swara gomme tefišo ya ditshenyegelo e tlo rotolwa ke motseta wa kgôrô ya mošate - Maroteng - Mohlaletse.

Re tiiša ka maatla a go fiwa Wene ka 1945 le maatla a Thopêlô "warrant of attachment" a ngwaga wa 1954, go banyatši ba dikahlolo tša mekgwa le melaô ya ditšhaba.

(Saene).
.....
.....
.....

Tšatši le:

Fa Loopspruit No.41 Nebo area, Transvaal.

P.S. Go senywa mehlare ka baka la diruiwa tša maloko le bahiri ba naga ye ka go tielêla mašemo; naa ke molaô wa Sepedi goba Sekgowa?

Sešo ga se fodile dilabi di a tloga (kgakgamologa).

Seêma se ke sa bo-rrawešu gomme dibapetšwa nasô e fo ba therešo, go swana le seêma sa monna wa kuwa Botlokwa ga Mmatšhaka, a re: Kgôtlêlêla o metše segwere, bohloko bo a kgôtlêlêlwa, sešô se se tlo fôla. Ga išita mosenyi a le kgolegong, sebaka sa gagwe se fihlê a gollwe "discharge," gomme a lokologe kgolegong.

Ka baka lewo mo Thamaga ya Mabjana e bolêla se e se bonego le sewo e se kwelego ka ditsêbê, se tšwelego melomong ya bo-rrawešu. Go phšatlaganya (pšhatlaganya) sebo "fortification" sa maaka ke morwalô wa ketsêrê.

Mokgwa wa kômana ya sesadi ke modirwana wa lesufi fano Bopedi ga Sekhukhune, ebile re phadilwe ke Botlokwa, bôna ba leboga mohlang mothepana a bôna kgwedi, bare lehono morwedi wa Ramokgapa ke mosadi gomme go diriwe lethabo la gore lehono o tšwele mahlalagading, yo morwedi wa Nkwêê.

(a) Naa ka kudu-kudu keng go rêta leseya "baby?" Go rêta leseya ke masêšê "fales" a basadi, gomme mokgwana wo wa maaka o bapalwa ka matšatši a fetago lesome, bjalegê papadi ye e binwa bošego ka mo thupa-ntlong ya bjaale; ka bošego bjongwe le bjongwe. Ka matšatši a pinêlô ye, o tlo bôna mabo-tshepi a basadi le mathari "young wives;" go bonntšha mabêrêkô a banna ba bôna.

(b) Naa ke ka baka lang go binêlwa bošego, esego mosegare? Akere masese a a bôna a ka nyapollwa, gomme matellana a bona a goboga; a bônwa ke batho ya ba e le go goboša kôma ya Thulare gomme kgomo ya tswalwa le dinaka.

709 (c) Naa keng maletlana a mosadi a ka dirago? Auwi, ke dipapadišane "toys" tša bana, gore babolodi ba ba be le kgôgêlô ya kgodišo ka sewo mosadi yo mongwe le yo mongwe a se hlagišago go bona, eupja ba se bôna ka go bogišwa ka kgati a inamišitšwe (mošawane) gore ba be le kgodišêgô "convince" go masese awo;

709

ke sôna se kukubantšego thuto ya bana ba setšhaba sa Marota (Pedi) go fihlela le mehleng yeno.

- (d) Naa ekabang se ka alafago bohliwele "poisonous" bjo bja thutwang ya bofora?

Aowaa, ke bone mahlô ka kwa ga bo-rrawešu ba laola magaradibêtlêlê, ga go ntšhwa peu ka kgwedi Phupu, e re ga lewa ekaba le ba thabišago go mawa (1) Hlapadima, (2) Mohlakola, (3) Mabjana, (4) Moraro-o-mogolo, (5) Legwame & etc, ba re a go tsomêgê lewa la pheko, bjalo dikgagara di ba laetše gomme go rapiwe lesolo la go tsoma phôôfôlwana goba sefofago. Mešwathi ya sôna e išiwa pitšeng ya mphokô ka thuto ya mangaka-kôma.

- (e) Kamoka metse ya dikgoši le dikgošan tše filwego mabônê "candles" ke Thulare ba na le tokêlô ya mekgwa wo. Mekgwa ya setšhaba sa Bopedi e ka bapetšwa ka mekgwa ye fetilego ya ditšhaba tše kgomaretšego Beibele "Biblio" ya Moshe. Ditšhaba tše dintšhi di hlôbôgane le ditirelô tša Balefi "Leviticus" ditirelong tša bona tša bo-Kêrêkê nyakong ya borapedi "Houses of worship" go Modimo ka Jesus Kritus. Tirêlô ya mehleng yeno e fapane kudu go ya mehleng ya kgale. Ka baka lewo Bapedi anke ba sohlole medirwana ya mekgwa ya lefsifsi, le ge mogologolo a re "Šâbašaba go fatwa le monola", ee! Re, na le tsebô gore ga go moswara sebose a sa temonego monwana, ga e le mujô wa magoši ka bofora bja kôma ke morwalô wa ketsêrê le kgôgêla-moragô go setšhaba sa Bopedi.

710

- (g) Naa ke mang yo a nago le tsebô gore mehleng yeno batho ba tlo sepela ka dikoloi kuwa leratadimeng?

- + (1) Dilabi - dintšhi "flies."
 (2) Tswalwa le dinaka: molato wa tefo-kgolo.
 (3) Lethabô go hlabiwa phôkô e be monyanyana: "feast".
 (4) Mabônê: "candle" ke go neêla ka mekgwa ya Serota ka mothepa wo, ga e se fêla se se go palêlago se išhiwago Rabadiya "Paramount".
 (5) Masese, ke gore maaka "fales."
 Binêla: "To dance for." go forwa bjaale (baale).

Ba teile nxaa! Marota.

Lehu la Mokgômana Simon Self Mampuru, ka January 1964. O belegwe ka ngwaga wa 1908 "illegimate", mmagwe ke Mamohlwai morwedi wa Mpakeng Mampuru wa kgôrô ya Mathibeng (Lethiba).

Mna. Simon Self Mampuru o thomile go tsêna sekolo sa thuto ya dikgapetla ka ngwaga wa 1921 mo A.M.E. Mission fa Mohlaletse "Paradys." E be e le monna yo a ratago thuto, a phasa mphatho wa bohlanô, a tloga a ya motseng wa "Johannesburg" go tsoma mediro; ke ge a o hwetša ofising ya Mohlomphegi Ballinger wa kgorwana ya ba "Friend of Africa," gomme gôna fawe a lemoga gore thutwana ye ya gagwe e a nyatšêga, ke ge a tlo hwetša thušo a tshelela kuwa mošola wa mawatle faseng la "England."

Bôna ba Friend of Africa ba mo rometše go sekolo se phagamileng sa "Manchester (Town)," eitše ka morago ga menyaga, a bowa e le monna wa go tia bola bja molomo le pilwana ka Seisimane; ebile e le yo mongwe wa "Consultant." Mna. Mampuru o nyetše mothepa wa Lezulu, ngwanana wa go rutega yo a phasitšego "B.A."

Mna. Mampuru ga se a ke a babja, o bolailwe ke ntšhi ya nosi, ya mo loma a dutši mathuding a ngwakô wa gagwe fa lokwešeneng la "Orlando."

Aowaa, o robetše motlogolo wa Mathiba, e be e le seboledi le moikokobetši (boekokobetšo) go melaô ya babuši ba bašweu le kgorong ya Marota.

997

42

X34/120

Y12

Kgaoganyô 232

Borifi bja Headman Sakaria Makgata

Molebeledi Halt,

Private Bag 570,

Middelburg, Tvl.

5 May 1964.

Mohlomphegi Moruti Edward M.E. Motubatsi,

Loopspruit T. Store,

P/Bag 619,

Middelburg, Tvl.

Tama Bauba,

Aowaa, ke di kwele dipelaêlô tša Loopspruit; maleba le diruiwa re a lla kamoka, ga e sale go thôma ka (1958-1964). Go diegišitše polelo ya Mna. M. Seroka a eitše ke yêna a tlogo botliša fawo.

Ke sa tsoma maanô a go tla ke go bôna "one day or $\frac{1}{2}$ day."

Z. Makgata.

N.B. Borifi bjo bo tlaleletša go amend & appeal Kgaoganyô letlakala la go Acting Chief Morwamotshe Sekhukhune.

Anke o hlathollêlê Marota ka lebollô le kolobetšo.

Fa kgaoganyong ye ke tlo samêla ka papetšo ya dikholofetšo tša mantšu á: "circumcision and baptism," elego ôna a dipolêlô tša Makgowa gomme elego tšôna di rarantšego dikgopolo tša Bapedi; bjalegê a kere:-

(a) Kgwêranô "Covenant" ya lebollô e diregile go Abraham ka Jehofa Modimo wa gagwe ka ngwaga wa 1918 B.C. e le kholofetšo ya go fiwa naga ya Kanaan gore e be bohwa bja peu ya gagwe ka go sa felego: Genesis 17:9-22. Bjalegê, rena Bapedi re holofeditšwe eng ka lôna? Re le filwe ke mang? Ke ka baka lewo go hlanošitšwego therešo la bitšwa gore ke kôma, gomme se sa bônagala gore selo se ga ba se tsebe. Le gôna se tlišitšwe go bona ka go okolotša kgwêranô ya lebollô, ga se ya ke eba le batseta ba rumilwego go goweletša go merafo goba dilete tša lefase gore ba tlo fiwa dinaga gore e be bohwa bja ditlogolwana tša bôna ka go sa felego. Lena le re sebakeng sa ga le laletše mokgwa wa Bajooda, le arogile, la se ke la bolotša ka matšatši a seswai, la diriša bana ba lena kgôbôgô "slavery" ya ba baremi ba mafata le go sepela ka dinawo meetlweng le bomalalakwaetše, mollô ya ba wôna kobô. Aowaa Bapedi, šatolang tiro ye ya lena, tiro ya lebollô e kgaufis go tlo ba tlhokomelong ya beng ba lôna, ka gobane mehleng yeno re na le mangaka a dithuto ka makaka ka bophelong bja motho, monna goba mosadi.

Doctor Edward Benjamin Foote, mo pukung ya gagwe e bitšwago "Plain Home Talk, Sexual and Private consideration, Theology and philosophy," o re: Lebollô e be e le kakanyo ya go šireletša phogohlô, le malwetšana a fetelago "pathology" go banna le basadi. Kgwêranô ye yôna e fo fêlêla mo lefaseng le, ga go mo e ka išago motho ntshe, môya goba serithi ka moragô ga tlogêlanô ya nama le môya elego yêna motho wa Bo-Modimo.

714 (b) Kgwêranô "Covenant" ya kolobetšô, go na le mabohlatse, le gôna ke motheô "foundation" o agilwego gomo ga lefsaaka "rock," owe o ka se šišinyegego ka motho wa lefase le re lego meeding le makurung a lôna. Bjalogê, bana ba Thulare, kantlê le gore ke tatapolle tlhathollô ka botlalô malebana le kgwêranô ya kolobetšô, mabohlatse a yôna šia:

(c) Morêna Jesus Kristus, la mathômô a roma barutiwa ba gagwê are ke neilwe maatla "authority" legodimong le lefaseng, e-yang go ba ditšhaba kamoka go goweletša "proclaim" efangedi ye, gomme yo a sokologilego le mo kolobetše ka leina la Ntate le Morwa le Moya O Mokgethwa, o tlo bolokêga; (e tlo be moja-bohwa bja mmušo wa Magodimo). Gomme ba gannêgo ba tlo lahlwa. (St. Matth. 28:19-20).

(d) Gape-gape O kile a romela ba masome a šupago kgoweletšong ya efangedi, bjalo ke bafe ba goweledi ba lebollô? Lebollô ke thatô le mokgwa "ritualism" ya motho goba batho ba masome a šupago (St. Luke 10:1-37).

715 (e) Jesus Kristus Morwa Modimo ka go rereša O laêla barutiwa ba gagwê a re: Ke nna tsela le therešo le bophelo bjo bo sa felego, ga a gôna motho yo a ka tlogo go Tatane kantle le Nna. (St. John 14:6.).

(f) Mohu Mohumagadi Deborah Ngwanathari Kgotwane Phala o be a re: "Joo! Rena re tlo êma kae, rena Bapedi ga ba ditšhaba ba yo tsêna mmušong wa kgaogêlô letagô; rena le mahumagadi a boreng bja gešu bja Marota mohlang phalafala e lla ka bohlabatšatši le bodikêla, bohle ba tsoga dilaong mabitleng, ba apešitšwe tša tsogo ya bahu?"

(g) Mohu Moruti Nathaniel Kgotwane Magôhlô Phala eitše ga a le bolwetšing, e le bothateng, a re: "Bohloko bja leoto ke a bo kwa, bjo bothata-thata bc kwala fa komeng, bo ôpa kudu go fetiša mmele wo kamoka."

Women's Home Mighty Missionary Society.

A ke maina a maloko a kôpanô ya basadi ba merapêlô ya "African Methodist Episcopal Church," ba mošate - Maroteng (1921-1958).

- (1) Johanna Mante Markus Letuku. 1st President.
- (2) Batseba M.J. Ramaepadi. 2nd President.
- (3) Meriam Kodulakae Kgagudi.
- (4) Leah Malefswane Legasa.
- (5) Martha Matome M. Phala.
- (6) Johanna M. Mathabata.
- (7) Anna Mokitlhi Phaša.
- (8) Jonia Sebatane Mokwena.
- (9) Magatalena Mašilwane Hlakudi.
- (10) Makgethwa Ramadimetšhe Mabogwana.
- (11) Batseba Mankopodi Ntwampe.
- (12) Dorothy Maletsiri Morewane Motubatsi "Secretary."
- (13) Elizabeth Kwalabotšeng Kgagudi Maredi.
- (14) Letumile M. Selatole.

+ Basadi ba merapêlô ditshwanêlô tša bôna di nyakurêlê go puku ya "A.M.E. Discipline."

Tšhireletšo ya dinaga tše rekilwego ke Bapedi.

Tše ke ditaêlô "orders" tše neilwego ke kgoši Sekhukhune II le kgoši Kgoloka, ka maatla le bobotegi bjo ba filwego ke dikgoši le setšhaba sa Bapedi (1924-1943) go badiši ba dinaga tša go rêkwa, go mang le mang yo a kgethetšwego bodiši bja naga efe le efe, o tlo latêla ditemošo tše:-

- (a) Go beakanya mašemo ka tekanyô le tshwanêlô, go se ke gwa ba pateletšano, moreki goba mohiri.
- (b) Go lešetšwa mašemo ka dihuswane ka kgasetšo e tlo ba molato wa ntshesere.
- (c) Go rêngwa ga mehlare ka bosinyi le ka batho bao esego bareki ke molato wa tefišo ye boima go mang le mang.
- (d) Go senya mehlare (dithokgwa) ka go tiêlêla magora ka bareki le bahiri ke kapolêlô ya naga, le go e dira legwete, ya hlôka mmuša goba phoka.
- (e) Motho mang le mang le mang yo esego moreki a ka rwalela dikgong ka tumêlêlô ya modiši le maloko a naga yeo; le ga e le ka thêkô. Sebaku sa go utswa thelelo se tlo rêma ke Tona ya bodiši bja naga yeo; a ka thihinyetša bogale bja selêpê ka go kgodiši bareki ba felo fao.
- (f) Go dudiša dikgomo, ditonki le dipudi le dinku ka batho bao esego bareki, kantle le tefêlô ya phudišô goba tumêlêlô ya Tona le baagi, ke selabi go bareki ba naga yeo gomme kgodišêgo ga e gôna.
- (g) Masolô a diphôôfôtswana a ganêga, fa dinageng tša setšhaba le go bao esego bareki ka melaô ya tšhireletšo ya diphôôfôlô, gomme ga e le nkwê le tšhwene le phukubje goba phiri, le ga e le sebatana sefe le sefe se senyetšago batho liruiwa, ke tshwanêlô go tšwêlwa lesolo sa bolawa. Lesolô le le tlo rapiwa ke lona ya nagana yeo ka mekgwa ya Sepedi.
- (h) Go leša mogwang gare ga puno ka dihuswane e tlo ba tshwanêlô gore taêlô ya tiro ya mašemo e phêthêgê ka kgodišêgo go

718

balemi kamoka ka kgwedi ya Moranang goba Mosegamanye. Mang le mang yo a lešago mogwang ka boithatêlô o lebane le tshekišô ya kgôrô ya Marota (mošate Mohlaletse).

- (i) Molaô wa mogwang o ka tekanyô etee le wa peu ka ngwaga o mofsa. Tše pedi tše di begêlwa kgoši ya motse le temêlô gomme tša nyatšišwa, eba nthapeleleng gomme kgôrô ya Marota ga e rapelwe ka molomo, e rapêlwa ka sa ka mo šakeng "beeste."
- (j) Tsela ya semošate, le apara nkwê ga le šitwa ke molato, ke tshwanêlô gore le o iše thopeng goba thepong "private" le maapara thaga go senka tsela ya toka, esego go bêba sefahlôgô sa mosekišwa, motho yo bogale go hlabanêla Serota o ba le tlhomphêgô ya go apešwa se bonwago, tšhupô ya kgalefô le pôtêgô go ba leagô le Serota.
- (k) Ge Leapara nkwê le ka re ga le e-kwa go thatafile la ihlanogêla, o gobogile boreneng bja Bapedi ba Lellelateng.

(1) Mmolodi a lla a tiwa komeng, o tlo bitšwa letšopja.

(2) Leapara nkwê la ihlanola, o tlo bitšwa lefšwêga "coward."

719

(3) Swana ya mošate (mošata), wa e gapa o molato; wa e feta o molato.

(4) Phôdfôtswana ya feta ka go wene lesolong o molato, wa e bolaya o molato; tefô ya go phoša le go bolaya ke kgati ya moretlwa, o inamile.

- (1) Ditaêlô tše tša dikgoši tše pedi tše, ga ba re ke tša bôna, aowaa! Ba re ke tša mekgwa le pušô ya Sepedi, ga e sale go tlogeng kgale kuwa gae Tubatse.

Tša lehu la Makoti Seopela ka 1899.

Taodišo ye e laodišwa ke Moruti Nathaniel Kgotwane Magôhlô Phala wa African M.E. Church ka 1922. O re monna yo Makoti o be a hwelwa ke bana (baana) kudu, gomme bophelô bja gagwe a sa iketle. Eitše ka le lengwe letšatši re boledišana ka tša Efangedi a re: Nathaniel, bôna! Mohlang nna ke kôpana le Modimo woo le o bolelago, re tlo katana gomme mowe re tlogo katna ntshe, go ka se hlwe go mela bjang; e tlo ba sebatla badimo ka mehla yohle, ka gobane Modimo owe wa lena O feditše bana baka kamoka, gomme ke phela nke ke lomilwe ke mmutla le mosadi waka nke ke moopa. Modimo O mpolašela bana re tlo gahlana!

Eitše ka le lengwe la matšatši Morêna Makoti a hlabêga a babja ka bolwetšana bja segaupana. Bjalo ga a le dilaong a kwa lentšu le mmitša le re: "Makoti! Makoti! Tlaa re gahlane lehono re katane, ke tlile!" Makoti ebile Makoti a hunyetše lentši ka go araba "Tama! Tama! Tama!" Ke ge mafelelong a re: Joo! Joo! Joo! Koloi ya Modimo ya dipitsi tše pedi e a nkgata, ntlhakodišeng, Joo! Joo! Modimo Joo-oo! Tshwenyêgô le sellô se feditše matšatši a mararo, yaba gôna a hwago a bolokwa badimong ka manyami le masetlapelo ka baka la poišlô ya gagwe ya photlano ka leina la Modimo. Thutô ye e be e sa tloge molomong wa Moruti Phala.

721 Mohlanka wa Modimo, Jobo o re Seatleng sa MMopi wa rena re amogêla tšohle, gobane re tlile fa re sa khuparêla selô, gomme go a bônagala re tlo boêla fao re tšwago re sa swara selô diatleng tša rena; a go rêtwê Leina la Jehofa Modimo Ramaatla-Ohle.

Bala go Jobo 1:21-22 tšeo re di bonago le tšeo re ùi dirago re tlo fo di tlogêla di le ka wôna nokgwa wo di lego ka wôna.

Moruti Nathaniel Kgotwane Magôhlô Phala e be e le monna wa mphathô wa Makgola a Kgagudi morwa wa kgoši Sekwati I. Moruti yo o thomile go bolêla Efangedi ka ngwaga wa (1893-1930) mo motseng wa Marota.

Sehlogo sa monna wa ga Lebeea.

Kgajenyana go be go le gôna monna yo mongwe wa ga Lebeea (Lebeya), leina la gagwe ke Maletswayi Seroka, a bolaya "murdered" bašemanyana ba babedi a re ke kgaya mosadi - Maatsheme le monna wa mosadi yo. E be e le magareng a ngwaga (1906-1907).

Sebolayi se sa ipha lešôka, ke ge Mmušô o rapa lesolô la 'tlang ka dikobô' go metse le metsana le kamoka maphodiša a ditikologô tša Sekhukhuneland "Area" gomme le ga go le bjalo ga se a ke a swarwa; a kgêlêmêthêga le dithaba a rôbla maweng a utswa tša merakaneng ya batho.

Eitše mohlang wo lesolô le e-ya thabeng ya Phepane, a šwahla go teneêla ka noši go ba kgôrô ya Mmušô fa Kgalatlou Schoonoord Geluks Location. Mokgalabje Kgobalale Sekhukhune Sekwati o re: "Mohlang monna yo a le ka gare ga tshêkô a na a re: 'Ke bolaile bana ba ka baka la go selekwa ke batswadi ba bôna; ke ratile gore ba tlê ka bjakô go nna.'"

Polaô ye ya bana e be e le sešô-nthonkgê; ka mehla yohle a go lemogiwe gore letsôgô la Mmušô le gonyolla le tše di utamilego ka maweng le ka meleteng ya dithakadu le ka madibeng a Lepelle.

Maletswayi Seroka a ênêla thapô "gallows," gôna kuwa mošate Tshwane a Mmamelodi "Pretoria;" moputsô wa bokgôpô ke lehu, elego tšôna dikudumela tša mogale.

Kgaoganyô 238 (Seripana sa boraro).

Di phetogetše kgoši Morwamotshe Sekhukhune.

May 1964, kgôrô ya Marota Mohlaletse e belaetše kgoši Morwamotshe Sekhukhune mabapi le go tlošwa sedulong ga Solomon K. R. Sekhukhune fa "Loopspruit No.41 Nebo area."

Kgôrô e re ngwana yo wa mohu Rantobeng a boêlê sedulong sa tatagwê ka mabaka šia:-

- (a) Solomon Kgagudi Rantobeng M. Sekhukhune o be a eme le wene ka 1958 ga wene o hlanogetše taba ya boipušo "Bantu authorities acts."
- (b) A rakedišwa ke ba Mmušô ka baka la gago.
- (c) Le nankhono ba Mmušô ba sa mo hloile ka baka la gago.
- (d) Wene o ntšhiša makgêtho a dirêntê kantle le tsebô ya Mmušo le setšhaba le magoši a Bapedi; o arogile tsela le polokelong ya Mmušo ga a fihle o jêla molato teng, re filo go êmêla kuwa kahlong kuwa Tshwane Pretoria (1958), ka mokgwa wa bo-ngwana wa rena.
- (e) Tlogêla ngwana yo wa Rantobeng modirong wa tatagwe, ga se a senya selô lehono mabapi le tša naga ya Lekalela.
- (f) Rena ga re hwetše molato mo go yêna, ga a boêlê madulong a gagwê.
- (g) A se ke a bolotša kôma ka mekgwa ya Serota, aowaa! A ahlole melatwana ya ba kgôrwana ya gagwê fêla, le go begêla Thulare tše di lebanego kgôrô ye ya Sekhukhune II. (O lebane ke tefô).

Lehu la mokgômana Frans Marodi Ntšhabeleng (1963).

Monna yo e be e le yo mongwe wa baakabele, e le seboledi le dipitšong tša setšhaba le mererong ya go diriša (dirišha) setšhaba; ebile motho wa mathômô go rekiša thuuri motsololo go monna wa kuwa bošupa ka leleme.

Frans Marodi ekile ya ba yo mongwe wa bakgobokedi ba lekgêthô la setšhaba sa Thulare (1928) gomme a swere modiro ka pôtêgô le go kgodiša magoši le Komišinare ya Sekhukhuneland "area."

Mokgômana Frans Marodi e be e le monna wa go rata thuto "Education" gomme ebile monna wa bobedi a go romela morwaye sekolong sa Bolemi (Boiema) "Agricultural," o be a sa rate gore yo mongwe monna a mo phale - esego bo-thaka-mphale, aowaa! Yo mongwe morwaye ke morutiši wa bana, le ge manyokonyoko a motho a sa fetšwe o dirile morwa' Ntšhabeleng; mediro e mebotse ke go diriša dikgoši le setšhaba sa geno.

Mokgômana Frans Marodi ekile ya ba yo mongwe ka gare ga mpherefišana wa ba Nkadameng fa Manganeng ga kgoši Ramphelane Phaswane Nkadameng, a tlo lahlwa kuwa ga Ramapulana. Gomme seripana sa baaroši sa tšhabêla ga Marišana "Mooifontein Nebo area," gomme le nankhono ba bangwe ba napila ba agile, ke gae (gaye).

Frans Marodi o tlogile a le kokelong fa Jane Furse Memorial Hospital, a lwala ke bolwetši bja Ponang.

Kgaoganyô 240 Seripa (I).

Tše dingwê ditirô tše befišago leagô.

Tše dingwe dikotsi tše kilego tša dirêga diagelong tša Marota mehleng yeno šidi:-

(A)

Mokgômana Nkopodi morwa wa Ramphelane (Makadikwe) Sekhukhune a bolaya Mokgomana Sepobe Seraki Sekhukhune ba be ba e-lwa, ba nwele bjälwa gomme molato wa ahlolewa tshekišong (tshekishong) ya makgowa kuwa mošate o mogolo Pretoria.

Molato woo wa ba ntshêsêrê, batswadi le ba leloko gwa nyakwa baemedi "lawyers," banna bo-reatseba gomme ditshenyegêlô ya ba tše kgolo, fêla mmolayi a phonyokga thapô "gallows," a išiwa kgolegong menyaga ye ka bago e mehlano gomme le lehono o sa phela (1964).

(B)

Mokgômana Mokgwadi morwa wa Samputula Phala a bolaya Mokgômana Kgolane Sehlophe Sekwati, ka tša khufelano, ba nwele mamorato-wa mašaedi, a mo hlaba ka mphaka la a hubala, a fologêla badimong, gwa rwalwa diriri kamoka ba leloko.

Mmolayi a išiwa tshekong gôna kuwa mošatê "Pretoria" kahlolong ya babolayi, a ahlolelwa thapô "gallow."

(C)

Lehu la go bolawa ga Mokgômana Nkopodi morwa wa Mokgômana Mašupjwe Sekhukhune Sekwati lônâ le hlokile bohlatse, gomme molato wa feta le feefe, madi a gagwê yaba meetse ka Segolo 1962; Geluks Location Sekhukhuneland "area."

+ Mabapi le seripana se sa (C) ka molato wa lehu la ngwana yo wa Mokgômana Mašupjwe Sekhukhune Sekwati mmolayi o gopola gore molato wo o fedile, aowaa! Molato o fegilwe mafateng, kuwa gae badimong, gomme yêna o sa lebane le tshêkô ye kgolwane, ka gobane Letšatši goba Lefsifsi ba mmone.

726

Seopedi sa sefela sa Lesotho o re:-

"O tseba tša lona tsohle;

Diphiri le makunutu.

Bukung ea Hae di ngodilwe;

Joo nna Joo! Joo tšatši le bohloko!"

Kaine morwa wa Adama le Efa, Beibele - Genesis 4:9-15; go tlo ba go yêna Moiphihle yo, mohlantšha makunutu a nyapollwa tsogong (tsoogong) ya ba robetšego bahung; kamoka go kukubetšwe mediro ye mebe le ye mebotse.

Mogologolo o re: Tšhwenyana e tlo senya lefswielô, eupja lehu la bobedi le tlo ratabala; lehodu le swarwa ka morwalô.

Tše dingwe ditirô tše befišago leago.

(A)

Mogologolo o boletše a re: "Ke bopa seolwana, ka teng ga sôna ga ke go tsebe."

Mohumagadi Koruwakae le morwaye Mahlakeng Seponyê Morewane Sekwati ka ngwaga wa 1963 ba bolaya Mokgômana Kgetshepe Morewane, mmonnago Seponye. Mmolaiwa e be e le monna wa mphathô wa Mabjana a kgošana Sekwati morwa wa Sekhukhune wa bobedi.

Molato wo o bile kgorong ya mošate (mošata) Tshwane a Mmamelodi "Pretoria." Kahlolong selêpê sa na sa ritifatšwa ke moemedi "lawyer" ka baka la mabohlatse a neilwego ke Ngaka ya Ramošweu gore mmolaiwa yo go be go šetše (shetše) mengwaga ye meraro a tlo o hwa ka gobane o be a na le bolwetši bja ponang "TB." Gomme ka baka leo sepipa molomo sa rapedišetša gomme mosadi yo Koruwakae a phonyokga kgošana, gomme le yêna morwaye Mohlakeng a phonyokga thapô "gallow." Mosadigadi šo o uina koša ya ntšêêlê: Koruwakae ke morwedi wa Lekgôthô la Ramalau Phala.

(B)

Ye ke ye nngwê ya go rutlulla leagô la Sepedi. Mosadi wa kgošana Phethedi Thulare Sekhukhune o bolaile leseya "baby" ka diatla, ka baka la ge a mmelege ka bootswa le monna o šele; ngwanana yo ke morwedi wa kgošana Sekwati Sekhukhune Morwamotshe, gomme ga e le kahlolo "judgment" selêpê se remile go kwalagalang, gobane mmolai o ile kgolegong.

+ Malebana le mokgwa wa molao wa Marota, mosadi goba mothepa, o ka bêlêga ngwana le monna goba lesogana la leloko lešele ngwana ga a bolaiwa ke wa Matiakathôka, goba e tllilo ba wa matiyakathôka, gomme se ke mokgwa rena Marota.

Mehleng ya pušo ya kgoši Sekhukhune I e be e re ga motho a bolaile yo mongwe ka boloi bja dithuri, o be a bolaiwa le yêna ka diatla ba re ga a mo šalê moragô go gahlana naê kuwa gae badimong.

Mohumagadi Makgwale mogatša Morêna Mokgatla Matshi (Matjie), e le kgojana[†]; eitše ka tšatši le lengwe a etetše lebenkeleng ka moragô ga thaba ya Tšwereng a re ga a bowa a lebile gae a swarwa ke lešôkô la pêlêgo tseleng, ke ge a khutša.

Eitše ga a re ke leka go sepela lešôkô la thatafala, a dula ka sethokgwaneng, ke ge a hunologa a fiwa ngwana wa mositsana; bjale a tlalêlwa le go ba le bošoro bja botlaela bja gore ke tlo goboga ka go bêlêgêla šokeng. A bôna mphatsa kgatha matlapa a gohlometša leseya lela ka ntshe, a pipetša le go pušetša (phušetša) ka lešikahlaba; kganthe Letšatši o a mmona. Yare ga a fihla ka lapeng monna a re lehono o eme bjang o sa lekêlêlane? Makgwale a re aowa kgoši, mpa yela e phumegile. Monna a re aowa-owaa! Ke ge go kwala serupa - ebile le ba-Mmušo ba hlokodisa, lesea la hwetšwa le sa phela gomme le nyabutšwe ke bomongatana -

729 ditšhošwane tše khubedi goba di-ja-bahu. Mohumagadi Makgwale a swarwa a išiwa kgolegong a belege lesea ka thari. Leina la bonnyane la metlae ke Ntirileng-Mmane. Ngwana o sa phela gomme ebile ke mosadi, o nyetšwe ke lesogana le lengwe ka motseng wa ga Radingwana "Zoetvelden Geluks Location."

† Kgojana ke gore moima, goba moimana yo a šetšego a le kgaufsinnyana le go fološa namane goba lesea.

Mosadi le ge a ka phuma mpa "miscarry" kuwa šokeng, kotsi ye bjalo e begwa ka mekgwa ya melaô ya leagô la Sepedi go beng ba motse, gore fao go diregilego kotsi ye go rapedišwe ka mphoko wa mošata. Le ge lesea le phela go dirwa sôna se, ge kotsi ye ya se begwê gomme ya nyapollwa ke se sengwe sa dipelaêlô tša leagong, ga ebe molato wa phuphuthô ka kgomo kantle ga phaletšo goba le go se letêlê poeletšô go tšhilafatšo ye bjalo "similarly."

Kgaoganyô 244 (Seripa I).

Sehlophana sa barakiwa Mohlaletse (1958).

Ka letšatši la bošupa la kgwedi ya bošupa ngwageng wa Sekete le makgolo a senyane le masome a selelago le metšo ye mene (1964), banna ba go rakiwa Mohlaletse ka Makhuduthamaga a mpherefišana wa kgošana Mosehla Sekhukhune Morwamotshe, go bile kôpanô fa Naboomkopies ka taêlô ya Bantu Affairs Commissioner ya Sekhukhuneland area, gomme le yêna a le gôna, a na le Agricultural Officer le mmereki wa bona, elego Morêna Paulus Mafago (Magatane).

Taba-kgolo e be e le go bona ka mahlô naga ye ya Naboomkopies⁺, ye ba Mmušo wa Suid Afrika Republik o dumetšego gore e ka agiwa motse wa barakiwa ntshe, ka kgošana Benard Motodi Sekhukhune Morwamotshe le balatedi ba gagwe (followers).

Eupja re be re sa a-tla kamoka, fêla maina a ba ba bego ba le gôna šia:-

1. Kgošana Motodi (Benard) Sekhukhune Morwamotshe.
2. " Mabowe (James) " "
3. " Sekgothe (Judah) " "
4. Mokgômana Mashabagole (Benjamine) M. M. Sekhukhune.
5. " Mašupjwe (Gad) M. M. Sekhukhune.
6. " Tsêkê (Piet) M. M. "
7. Moruti Morewane (Edward) E. Motubatsi.
8. "Headman" Molebeledi (Zakaria) M. Makgata, modiši-naga ya "Vooruitzicht No.30 Nebo area" go tloga ka (1925-1959).

Eitše ge go bonwe gomme boêmô bja naga bo thabišitše baboni le go kgodišwa ke temelo le meetse a mantšhi a go nošetša temo, le gore re ipoletše mohlakô wa mengwaga e šupago re se na madulo le go hlôka mašemo, Khomišinare a re: "Ke therešo le hlakile gomme mohlakô wa lena ke o monyan-nyane, gopolang tshwenyêgô ya bana ba Israele ka mengwaga ye masome a mane 40 yrs; ke le kwele, sellô sa lena ke tlo se fihliša go Kgôrô-kgolo Pretoria ka la 10 July 1964, gomme ka kholofelô, ditaba tša lena di tlo phethega mafelelong a marega akhwe."

- 731 Naga ye ya Naboomkopies go sa na le diphōōfōlō tša lešōka: thōlō, phala, phudubudu le tše dingwe di sa bōnwa di sepela taadi e amuša; go bile tebogo ye bose le ka lethabō le legolo go rena balatedi ba ngwana yo wa Sekhukhune II; re hlologêlêla leagō la khutšo le boikokobetšo ka mehla yohle go Modimo le go babuši ba rena mo Afrika borwa. A tšwêla pele Morêna Z.M. M. Makgata a re: Ka phapang ya rena le ba Madibong 'Duizen-Annex G. Loc. mehleng ya Republiek I, Mohlomphegi Morêna Piet Joubert le Komosasa Morêna Abel Erasmense ba filo re: Mohumagadi Thorometsane II a tloge fa Mosehleng Parys G. Location a ye a agê Mohlaletse Paradys gomme balatedi ba gagwe ba mo šala morago, yare ba kwanago le kgoši Kgolane Kgoloko Sekwati ba šala naê fa Masehleng "Parys Geluks Location." Bjalegê, ga se gwa ke go e-ba tshaeno ya dikgapetla gomme le lehono ba ratago ba tlo latêla ngwana yo wa go rakiwa Mohlaletse-"kraal." Ke ge "Bantu Affairs Commissioner" a leboga kudu-kudu go dihlatlholudi tše: Headman Zakaria M. M. Makgata, Moruti Edward M.E. Motubatsi le toloki ya rena kgošana Judah S.S. Morwamotshe, gammōgō le bohle ba tlilego kopanong ye fa khwiting ya noka ya Tubatse; bjalo kōpanō ya bewa seremong ka la senyane July 1964.
- 732

+ Naga goba polasa ye - Naboomkopies ka mokgwa owe e bonwego ka gōna, ke naga ye kgolo, gape e na le temelō ye botse le phudišō ya diruiwa; nke ke gōna fao bo-rrawešu ba bego ba re go na le lehumo la puno ya dilewa.

Morêna Magatane Paulus Mafago a re sepetša go fihlela sekutlong sa dithabana, lebaka la seripa sa letšatši; le gōna a sa tenwe go re šupetša fao mellwane e tlogo ntshe. Nokana ya Tswetlane ga e fologela ka nokeng ya Tubatse e phatša seripana sa Naboomkopies ka thokong ya Lebowa.

734 Tlhathollô ya dika ka malêtêrê a:- A, B, C, D, E, F, G, H.

(I) Sedikodiko (A): Ke sedikodiko sa bodikana, mo go phêthwago mokgwa wa lebollô "circumcision." Mphathô yo mongwe le yo mongwê o kgatia morakwana ka matlapana a diphapašana gabotsana boka moagô wa ngwakô wa sekgowa wa ditena, gomme sekana se ke kgopotšo ya mehla ya palô ya mephathô ya Sehlakwana, le gôna kuwa gae (gaye) Mogokgomeng Tubatse palô ya meroto e sa tsebja ke tšôna dika tše.

(II) SB. (F) ke sedikodiko sa bogwera "Friendship", gomme fa ke mowe go rengwago lefata la tišetetšo ya leina la mphathô.

(III) TB. ke gore thupantlo ya bogwera, mo go robalwago ntshe ka kgorong ya mošatê, Phala, Bogopa le Mafiri, Mabogwana, Maredi, á ke wôna magôrô a nago le dithupantlo goba diphapuša tša baluludi.

(IV) LM. ke gore leôbô la mediti, ka didikodikong tša bodikana le bogwereng, ke tšôna disekamêlô tša baditi "camp-guards."

(V) (H). Sedikodiko sa M: sedikodiko ke sa methepa godimo ga thaba ya Lepôô gomme le bôna basadi ba re ba na le kômatona gomme ba bata maaka, ga go dirwe selô, efoba megabaru. TM. ya basadi ga e tsene ka mosêhlêlô wa kgôrô, aowaa! Go tsênwa ka pherwana ya lapa le legolo la kgôrô ya mong wa leagô.

(VI) Thupantlo: Naa keng thupantlô? Thupantlô ke leôpô le agetšwego babolodi go rôbala le go itiša (itisha) "pass-night" gomme ke gôna ka mo ba tshetsholelwago diêma le dirêtô le dikošana tša bothakgana bja Sehlakwana.

(VII) Tsela: Methaladi ye go tloga Serotheng ke ditsela tša magwêra ga a ya malaong ka lefsiswana.

735 Se ke bjona boamô bjo bo-rrawešu ba re tlogeletšego bjona, gomme le nankhono re sa fele re re ⁺Rabatome-a-sewe!

Naa yo Rabatome-a-sewe ke mang, ke motho goba keng? Bo-rrawešu ba re ke kgoši ya bogologolo ga ba e-kwa bo-rrago bona, gomme ga a gôna fa diagelong tša bona.

(VIII) Moputso le tshepišo ya dialogana:-

(a) Masogana ke go tlôla letsoku.

(b) Lekgeswa la mosela wa nku.

(c) Lepara le letelele le bitšwago lekgayi.

735 (c) Poodi ya go beanywa.

(d) Go bapala koša ya "O."

Tshogang mankga leretha!

Bagwera ba Mmamosela Matuba sebatana Mašile,

Goba bagwera ba Sepitla a Mangana.

" " " Phatola a "

" " " Kgagudi Sebatana.

" " " Maphutha ditšhaba & etc.

+ Thipaganyô ya 'ina le Rabatome-a-sewe:-

Seripa sa (I) Rra - ke gore tatane - Kgatla.

" " (II) Tome(i) ke gore bophelo - Tshangane.

" " (III) Sewe ke gore ga a gôna - Pedi.

Motho yo o kile a dula le batho gomme bjano ga a sa dula le go bônwa, ka baka leo mehleng yabo makgolo-khukhu leina le la go êna ga bôna, go fihlêla mehleng yeno ya setšhaba sa Bapedi ba Thulare - Batubatse.

(i) Masogana ga ba alogile kôma ya bodikana ba bitšwa gore ke magaola, gomme ge ba ipheditše ya bogwera, ba re ke banna, ba ka tšwa dira ba ya marumong le go nyala basadi.

736 (ii) Basitsana ga ba sa bolla, ba bitšwa gore ke baale, gomme ga ba alogile ba bitšwa gore ke methepa goba dikgarebê; ba ka nyalwa ka dikgomo ya ba basadi ba malapa le goba le tokelô go merêrô ya leagong la Bahlakwana, ka gobane ba hlapile bothumaša. Gomme masogana le wôna a tlošitšwe bošoboro, bjalo ba moenong wa senna, go riano bo-rrawešu ga go gapiwa swana-mošate, kgomo ya lefsifsi, mola ditšhaba di sela madiba ka maselawatle gomme diforane di fofa leratadimeng. Difatatsela di kganyela a rena mosegare le bošego, kômatona ya banna e theledimoga godimo, ditshipi (tshipi) e dikologa dinaga, e rarêla dithaba le meboto. Joo! rena re gokae Joo! Tšhaba sa morwa wa Thulare, joo! Re šeditše wa e feta o molato, wa e gapa o molato.

Palô 34 Kôpêlô ya "Berlin Mission Society" e re:-

"Tsoga, Naga ya borôkô,

Tlaa, o tšwêlê seeding."

Nala Maletshê Selêpê ka tumedišo ya kôma.

Ka ngwaga wa 1938, Mokgômana wa ba Phalaborwa elego Nala⁺ Maletshe Selêpê le sehlôphana sa balatedi ba gagwe ba dumediša tokêlô ya go hlagiša kôma ka mekgwa le melaô ya Sepedi. Mokgopedi "applicant" o be a agile ga kgošana Mafsiakgomo Selêpê fa godimo ga Thaba ya Leolo "Lulu mountain" mo Brakfontein, gomme bjale a khudugetše nageng ya "Kanaan No.32, Nebo area." Kgopêlô ye e fihlišitšwe kgorong ya kgoši Sekhukhune II ka motseta wa gagwe wa kgôrô ya Wafiri.

Pegêlô ya kgopêlô le ditumediša, eitše ya petagana go Tonakgolo Makwatanyane Sekhukhune Sekwati ka baka la kukubanyo ya baaroši "agitators" ba kgôrô ya Makgalweng ba rata go bôna motseta wa kgôrô ya Maphalaborwa, ke ge kgopêlô e emišwa.

Putšišo go Morêna Nala: Naa Mafsiakgomo a na a reng mabapi le kgopêlô ye ya gago?

Mokgopedi a re o dumetše gore kgoši Sekhukhune a mphe kôma.

Putšišô go mokgopedi: Bjalogê motseta wa gago yo a tšwago ga Mafsiakgomo Selêpê o kae? Bôna, kgôrô ye e ka se kgônê go go fa kôma ye ya Thulare kante le bohlatse bja Mafsiakgomo, ka baka leo boêla moragô go tlišetša kgôrô ye ya Marota bohlatse, o tlê nabjo (najo) mo kgorong ye ya barwa' Sekwati.

Bahloi ba mokgopedi ba tiêlane mootlwa seatleng, ba re:

Mothwana wa fêêla-fêêla a ka fo fiwa kôma ya Thulare, aowa gê!

Morêna Nala Selepê a tsêna ka pherwana ya banna ba tsebago Serota, bainedi ba dihwirihwiri, elego: (1) Mokgômana Tsêkê Morewane Sekwati, (2) Mokgômana Rapudi Nyaku Phala, (3) Mokgômana Edward M.E. Motubatsi.

Eitše ga ditaba di hlahlametše, banna ba ba di phekgola tlhahlamalong ka mekgwa ya leagô la Marota gore naa kôma e fiwa bjang ka mang, bakeng sa eng? Gomme lehono Nala Selêpê o tlile go Thulare yo elego mong-mankgapana a kôma. Naa a ye go mang yo a nago le maatla a go fa kôma? Go fihleng ga rena Bapedi fa

738 nageng ye, re hweditše diletiana di bolotša dikōmana tša bōna, gomme eitše mohlang wola re fenyago ba-Mongatana dilete kamoka tša kgopela le go dumediša kōma go Maphutha-ditšhaba. (a) Dikgoši ba dumediša ka kgomo, (b) dikgošana le tšona ka ^{one} kōma, gomme ka baka la mekgwana ya dipolotšo e sa swana, gōna ka boithakelelo bja motsana owe le bōna ba lebanwe ke yōna pegêlô ka kgomo; bjalegê mehleng yeno ya sekgowa go begwa ka ponto tše fetšago seatla (£5). Tumedišo goba pegêlô ya dikonope e thomile ga re agile Masehleng "Parys Geluks Location Sekhukhuneland area."

Kahlolo: Taba ye ya kgopêlô e be e se tshêkô e šitantše diahlolla, Mokgōmana Nala Selêpê o tlile ka tsela ya melaô ya kgôrô ye ya Marota, gomme ga a neêlwa kgapetla go tsebiša Native Commissioner Nebo area, elego yêna a tlogo mmege go kgôrô-kgolo kuwa Native Affairs Department Pretoria.

Hlabirwa a Bauba!

+ Nala Selêpê ke Mphalaborwa eupja babina noko ye tšhweu. Bo-rametsana ba fo bolotša 3-5 ya bašemanyana e be kōma, mokgwa wa babina Kgala.

997

63

997

~~739~~

63

739

Kyuganyô 243 K34 120
Dirithi tsa Maqurra a mabedi le Sealogane.

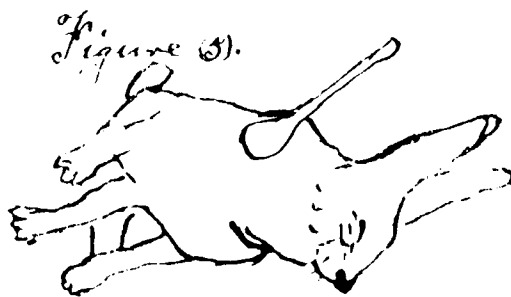

Figure (6)

740 Figure (1): Ke mogwêra o paletšwe ke mmutla a itše ke o tsogela ka segoleng sa wôna; o tlo lefiwa ka kgati ya moretlwa ka magetleng a inamile, ke wôna molaô wo ba rego: "Wa e feta o molato."

Figure (2): Ke mogwêra o bolaile mmutla ka serogo, gomme le ga go le bjalo go fo swana le mola a kabe a o phošitše; o tlo lebogiwa ka moretlwa ka magetleng a inamile, ba re: Kgwênêne lesogana! "Wa e gapa o molato."

Figure (6): Lesogana le ke lethabô le legolo ka kgorong le ka lapeng le metswalô kamoka, gobane lehono o bitšwa gore ke monna. Gomme ga e le moputšo e fo ba yôna phata ye telele-telele ye, ke lôna lekgai. Gomme le ngwagôla ge a aloga bodikana o be a swere yôna phata ye, o tlotše letsoku le yôna phata ye e golotšwe lôna.

Figure (3): Mpja e šilwe ke mmutla, ga e na lebelô.

" (4): Mamarapjane a mathata, lehu ke tšhaba le motho, ga e le labo mpja re hlaba diêma.

" (5): Mošemane o teile tlhabelong, ga o sa ragaraga.

N.B. (1) Kôma ya Bapedi, magwêra a tšwešwa bjaang thekeng, ba bo garola kuwa kgaufsi le ga Mokgotho hleng ga Lepelele gomme ntshe ba re ke Leriana.

(2) Kôma ya Barôka, ke Tlhokwa ba e garola godimo ga thaba ya Leolo.

(3) Kôma ya Barwa, ke thutse, e kgiwa godimo ga thaba ya Phêpane le Tsokatlou. Supja metšwarêlô le mesetlô ga e swane.

(4) Kamoka dialogane di leboga kgôrô ya mošate ka mafata go thakga leagô.

Kgaoganyô 245

K34/120

Marifi

Mphanama Trading Store,

P/Bag 584,

Middelburg, Tvl.

13/8/64.

Morêna Moruti E.M.E. Motubatsi,

Loopspurit.

Maduma thobêla: Kamoka le bana gomme ke re Bauba o ka tseba ka taba yela la go ka la e êla ka kuwa Dilokong, sebaka se bulegile. Komosasa o re thômang ka pele ba Mashishing ga ba e-tla ba le hwetše ka kuwa ntshe. Gomme ke bôna lehono Mna. Mašupjwe (Gad) M. Sekhukhune o tlo thôma lehono (13/8/64) go thotha.Mna. Setlamorago Sepadi Sekhukhune. Ka moswane o tlo tlêla go thotha kgošana Motodi (Benard) Sekhukhune. Tsebiša "Headman" Zakaria M. Makgata ka fawe, gomme barakiwa ba lekile go kgopela Ba-Mmušo go thuša ka dilori, ba di hlokile. Mmušo o dumetše gore thothang ka tša lena gomme Mmušo wôna o tlo le thuša ka makhura a gagwe.

Moleke Sekhukhune.

997

K34/120

66

742

Loopspruit Tg Store, P/Bag 619,
Middelburg, Tvl.

16 Aug. 1964.

Morêna J.M. Sekhukhune,
Sekukuni Cash Store,
P.O. Box 60, Penge,
via Lydenburg.

Ngwamorei a Hlabirwa:

Ke kwa ka Mna. Moleke Sekhukhune gore ditaba tša rena mabapi le polasa ya Naboomkopies di wetše tseleng, ke a leboga. Gomme selabinyana e fo ba ga re khuduga ka lebêlô, ka baka la ba Mashishing. Gomme le ge go le bjalo le se ke le re kôna mašemo, gobane ga e le madulo a motse wôna re a boni (bone). Nna tlang le nthothe ka kgwedi ya November 1964, ga dikolo di tswaletšwe, gomme khudugo yaka e tlo ba ye kgolo le boima ka baka la malapa a mabedi. Ke thabile kudu ga Mna. Setlamorago le kgoša Motodi (Benard) Sekhukhune ba šetše ba le kgaufsi le fao "Naboomkopies."

Taba ya bobedi mohlang wola re tlogelana, ke lebetše "handbag" yaka ka mowe motorong wa lena; ga re namela wa boipušo bja Leolo. Nthušeng ka yôna Ngwana-Hlabirwa. Re rapedišeng go Jehofa gore le rena re fihle ka mowe faseng la go êla mafsi le dinosi.

Wa lena,

Edward M.E. Motubatsi.

Kgaoganyô 246. (Seripa II).

Khuduthamaga ka Naboonkopies

E be e le ka letšatši la 23rd August 1964, fa Loopspruit 41 Bapedi "tribal farm Nebo area," ka phapušeng ya dikgapetla tša Thamaga ya Mabjana gomme go be go kopane Sedutu sa banna ba:-

- (1) Kgošana James M. Sekhukhune,
- (2) Moruti Edward M.E. Motubatsi,
- (3) Headman Zakaria M.M. Makgata,
- (4) Mokgômana Mamogudi M. Makgata.

Taba-kgolo e le mabapi le peakanyô ya leagô mo nageng ya go fiwa ke kgôrô-kgolo ya "Bantu Affairs Department," go barakiwa motseng wa Mohlaletse "Paradys Geluks Location Sekhukhuneland." Gomme peakanyô še:-

- (a) Ba kgôrô ya Sekhukhune II, hlôgô ke kgoši Motodi Benard Sekhukhune Morwamotshe.
- (b) Ba kgôrô ya Morwamotshe II, hlôgô ke Mokgômana Mašabagole Benjamin Mpyamaleka Morwamotshe.
- (c) Ba kgôrô ya Sekhukhune I, hlôgô ke Mokgômana Mahlagaume Seraki Sekhukhune.
- (d) Ba kgôrô ya Sekwati I, hlôgô ke Edward M.E. Motubatsi "Moruti."
- (e) Ba kgôrô ya Makgata, hlôgô ke Zakaria Molebeledi Mapitimetše (Sengadikgomo) Makgata.
- (f) Ba kgôrô ya Mabogwana (Seoma), hlôgô ke Mothabong Thomase Maruwane Thulwane.
- (g) Ba kgôrô ya Mašabêla, hlôgô ke Kgopane Mašabêla.
- (h) Ba kgôrô ya Serôka, hlôgô ke Makoko Ramokgobeng Serôka.
- (i) Ba kgôrô ya Mohlala, hlôgô ke Mabilo Stephen Mohlala.

Bjalogê, leina la motse wo wa kgoši Motodi Sekhukhune Morwamotshe, o tlo bitšwa gore ke Bogwaša (Bogwasha), ka baka la ge go gwaša-gwašitšwe le metse, go hlôkwa madulo mengwaga e šupago (1958-1964); gomme lerumo le pekenya moragô ga rena kantle le molato. Malapa a rena a tshumilwe ka seša sa mollô.

744 Re kgonthiša gore mohlang go agilwe fa ga bja Phakana a Dimo-motho-bogwaša go tlo agiwa Ntlokgéthwa "Undenominational Church."

Le dikgôrwana tše dingwe di akantšwê, eupja gomme le tšôna di tlo fêtlêlwa madulo mabakeng a a lebanego.

Naa leina le Bogwaša ke go reng, le rang? Karabô še:-
Bo-rrawešu ba re go kile gwa ba gôna mothepa (kgarebê), ya re lebakeng la ga a swerwe ke lešôkô la pêlêgô a tobatoba a tsoma mo a ka širêlago gomme a tshwenyêga kudu sephatlo sa bošego; eitše gore a hunologe ngwana a rêlwa gore ke Bogwaša ka gore mmagwê o letše a gwaša-gwaša.

Bjalogê, ga go golokwa 'ina la Segwarihle re re: "Segwarihle-motho-bogwaša a bja Phakana a Dimo." Kgarebê ye e be e le wa kgôrô ya Bogopa (Mafiri). Ga go ronege ga motse wo wa Naboomkopies o rêlwa Bogwaša bja Tubatse gomme enape e be leina la wôna neng le neng; le gôna leina le ga se leêpô, aowaa!, go riano mogologolo wa bohlohlô bja Tubatse.

Bo hlagile bodikana Maroteng (Mohlaleitse).

Tša ditshadi di a ribariba gôna mošate o mogolo o šatakago kôma, go riano mogologolo yo a sa bebego therešo; mosadi o hlabišwa ka hlôgô, dikgatô di lebe godimo. Tshêlê tša mahufa a ditohledišô di tsogile goba tša go amogiwa mokgopu selebaneng sa Sekêkê goba nkgô ya phaakoto (bjalwa). Ba sepela ka go khukhuna ga baditana ba fologa Lepôô. Moditana o hlaboša lentšu a re: Basadi weee! Ga ke re basadi kamoka, ke ra yêna ngwanyana yo! "etc, etc."

Bodikana bjo bo hlagišitšwe ka la 11 July 1964, gomme hlôgô ya mphathô ke yêna morwa wa Thulare II, yo a tlogo tsebja ka la Sekhukhune wa boraro. 'Ina la gagwe la sekolo ke Rein, la bonyane la metlae ke Mokone, o belegwe ka la 6th December, 1945.

Mola e se ke ya ba mpherefišana wa Mokomana Mosêhla Sekhukhune Morwamotshe, palô ya masoganyana e kabe e le ka godimo-dimo ga makgolo a mane (400), gobane bontšhi bja masoganyana bjana bja ikêla hlagele dikomeng tša metsana ye mengwe tša mekgwa ya Seroteng. Ngwana yo le monyanana Phaswana ba hloedilwe ke kgoši Morwamotshe Sekhukhune go seantlô Mankopodi Thulare, gomme ga e le tša motse tšôna Thamaga ya Mabjàna e ka se di hlomare. Kgalemo ya Jehofa go Kaine: "Ga ebe o dirile gabotse, á tirô ya gago e be e ka se amogêlwê? Gomme ka gore o dirile bobê sehlabi se sewe se lebane le mojakô wa gago, se a go kganyoga." Genesis 4:6-7.

Ba kgakgametše Meramaga (phiri).

Fa kgaoganyong ye le ge e se ditaodišo ka botlalô, eupja di tlo hlwekiša go bopelo-theri. Bjalo ke tlo ngwatha ka bokopana mabapi le mohu kgoši Frank Šikwane Maserumule Matlala, ka go biletšwa badimong ka la 11th "August", 1964. Sedumaedi sa lehu la gagwe se šikintše megopolô ya bohle bao ba bego ba mo tseba ka bophara go leno la gešu, goba go kamoka ba Lebowa la Transvaal.

Kgoši ye e be e le mmotegi go diKomosasa tša mono "Sekhukhuneland area," mekgweng le melaong ya Union Government (1921-1959) go fihlela le wo Nmušo wa Republik II (1960-1964) mo Afrika borwa. O be a sa hlokege dikôpanong tša babuši bo-Ramošweu ba tikologo ya gabo. Ka baka la ditirô tša gagwe re re:-

"Rôbala ka khutšô!

Ngwato a Nape;

Rôbala Phiri ya Matlala:

Go letêla tšatši la phumphanyo - "doomsday."

Ga letšatši le kgwedi di ka se dikêlê mmowêlêla!

Lewatle le kgapholla ba robetšego go lona;

Mobu o kunyolla ba leroleng la wôna."

Ngwato a Nape o thakgile ka gohle, baneng le setšhabeng sa babina phiri (hlagahlagane); boikokobetšo bja gago go maapara-nkwê abo Ramošweu ebile thaga-bolokwane, ba tlo šala ba go gopola.

Wene wa go anywa letswêlê la mothepe wa borêna bja Marota, o lego motlogolo wa babina noko ya Mohlake-mohlaka-marôlê; khutša! Senatla sa magoši a Lebowa la "Transvaal."

747 Leapara-nkwê, o tlo laodišwa, o tlo ba le go bolêlwa ke ba dingwadi kamoka ka bophara le botelele bja leno la Lebowa.

Go riano mohlabeledi go ba merafo go leêto la mafelêlô ya bohle lefaseng, a re:-

997

K34/120

71

747

"A re yeng ba biletšwang thabong!

Aparang tše phadimang;

Ke bo-mang ba ba o thabetšeng?

Tlang kapela le tseneng:

Tsenang thabô le mo menyanyeng;

Tsênang thabong!"

Botlaa-tlaa! tlogêla sammê.

Leina le botlaa-tlaa ke la mohlašana wa ditholwana tše khubetšwana, di lekana le thôrwana ya leheeyana le le hubetšwana ka bonkgokolwana. Bjalegê, ge ngwana wa lese "baby" wa dikgwejana (dikgwetšana) goba yo a sa abulago, ge a tšwele dišô goba dibabo ka ganong gomme a tshwenyêga go anywa letswele, kalafô ya tšôna bagologolo bo-rrawešu ba be ba laêla "instruct" mmago leseana mokgwana wo: o swanetše go hlobolêla gomme a tšwê ka lapeng, bo-mmapana-tshêhlana ba mo šalê moragô ba mo ôpêlêla košana ye, ba re: "Botladi botlaa-tlaa tlogêla samme!

" " " "
" " " "

Bjalo ga a fihlile mosêhlelong wa kgôrô, mmago lese o tlo ala thari fase a bea ngwana gomme a katologa mosêhlêlô ka bokgojana bja dikgatô tše makgolo a mabedi (200 ft), gomme yo mmago ngwana a swere mpshiko wo a tšamago a phema ka wôna, ka gobane bašemanyana (bo-mampana-tshêhlana) ba swere dikgatinjana tša moletša-bagwêra goba meretlwana ya go tšama ba mo kgolobela ga ba mo rakediša, ga a kganyêlêla fale mosehlelong go tšea ngwana.

Gomme košana ye e thomilwe go ôpêlwa ge ngwana a ntšhiwa ka lapeng go išiwa kuwa sethobolong, go dikologwa le sôna, go lewa (jiwa) lewa la mabêlê "kaffircorn" gomme nthagô mmago ngwana a boêlê go sohlola lese mosêhlelong, bjalo a gomêlê sethobolong go bowa-buiswa ke dingakana tša lese elego bo-mampana-tshêhlana, ke gore bašemanyana ba ba sego ba ngatêla makgêswana ba so phothokgišago.

Bjalo ge a kukile ngwana fa mosêhlelong, ga ba sa mo rakediša gomme mosadi yo o tlo lebanya ka lapeng labô goba la gagwe, eupja o lailwe gore a se ke a lebêlêla goba a pêkwa moragô ka gobane ga a ka pêkwa nthagô ngwana a ka se fôlê dibabo ganong, le gôna a be tsene ka mojakô wa ngwakô a didimeletše pele.

749 Bjale tšhemanyana e boëla dithakala-mpaneng tša bōna go fedile, ka thušō ya Modimo ngwana a fole, e be lethabō ka lapeng.

Mehlang ya bo-rrawešu, bolwetšana bja botlaa-tlaa bo be bo sa tsomelwe (tsongwelwe) ngaka, kalafō ya bjōna ke yōna košana ye ya badimo le tšōna thupana tše fēla le go babola mmago ngwana ka tšōna.

Bjalogē, go bōnagala gore botlaa-tlaa kgalenyana bo be bo sa alafiwe ka merepe goba metšwana "roots" ya mehlare; akere go bjalo? Go ka wōna mokgwa owe, gobane mohlomong lesea le ka tshereana goba kgōlōfalō; mokgwa wo wa kalafišo ya botlaa-tlaa o swana le wa dikidišō go methepa goba basadi ba ba sa nago pēlēgō ba idišwa dilō tše:-

- (a) Go idišwa go nwa goba go nwelwa meetse ka malapeng a šele, go bao esego ba ka lapeng labō.
- (b) Go tshela dipheko tša magōrō (dikgōrō) dišele.
- (c) Kamoka ba sesadi ga ba je sebatana se bitšwago tola, ba re: o tla tswala bana ba matsōgwana a makopanyana a go swana le a tola, ka baka leo ke moila o mogolo go rena Marota.
- (d) Pshio e be e sa lewe ke batho ba sa tlogo bēlēga bana; e be e lewa ke digoma-nokeng, ke gore basadi ba ba sa hlwego ba bōna madi "womanhood" a tšwago popelong.
- (e) Lee ba be ba re ba bafsa ba ka swana le dikgogo ba hlōka hlong selebaneng sa batho.
- (f) Pharēla, kgomo ya tshadi goba nku le ga e le pudi ga eitše ya farēlwa, gomme ya hwa e fo ja ke ba senna le bakgekolo le digoma-nokeng le ge ekaba e nōnnē bjang; go boifiwa kotsi yeo go ba sa tlogo tswala bana le bao ba sa tswalago.
- (g) Lefolotšwa ga le lewe ke basadi (sesadi), go boifiwa yōna pholotšo ye, gobane ke ye nngwē ya bomadimabe bathong.
- (h) Dihlako, tša kgomo le nku le pudi, kamoka ba bēlēgago ba ganetšwa go di ja ka mokgwa wa Sepedi.
- (i) Maperepere ke nama ya bakgekolo, ga e lewe ke di-ya-nokeng.
- (j) Legapu goba lerōtsē la thule le le išitšego kgothi fase ga le lewe ke methepa goba basadi ba sa bēlēgago; lebaka la kidišō

750 ye šele: ke gore ngwana a ka bëlêgwa a thulamišitše sefahlôgô fase, gomme ke moila go babina noko.

Bjalogê, ge mothepa goba lethashaana le sa boloke ditaêlô tše, le meilêla ye, ba gabô ba fele ba re: Aa; Ngwana yo o tlo re tlišetša tša go nyamiša ka lapeng goba ka lapeng la gagwê. Ba gôna ditshadi tše sa jego tša ka teng ga diruiwa ka baka la go
751 boifa go bëlêga maseya a tlogo a golofetše, gomme bagologolo ba re ngwana o nyaditše ditaêlô tša batswadi; ka mokgwa o bjalo bana ba mehleng ya kgale ba be ba laiwa kgokgothele ke bafepi goba batswadi ba bôna.

Thutô ye kgolo mehleng ya bo-rrawešu e be e le dikidišô, e laiwa go bohle masogana le dikgarebê, gomme barutiši "head instructors" e le banna le basadi, ka gobane mang le mang o be a boifa ge ngwana wa gagwe ge a ka dira botšopja. Naa keng phêêfa ka Sepedi? Bapedi ga ba re phêêfa ke gore sehlôla, bjalegê, ga itše ga ngwana a thôma go rêkêlwa mêênô, gwa thôma go mela a ka godimo, o bitšwa gore ke phêêfa goba sehlôlêla-batswadi goba leloko. Fêla pontšho ya bohlôla bjo e ya fihlwa e se ke e tsebja ke bohle ba leagô, ka gobane diphehli le baloi ba ka tsêna ka holeng goba lenga goba pherwana ya bobolai. Bjale molato ba bantšhi ba re ke ka baka la pontšho ye e bonwego ka rêkêlô ya mêênô a mathômô a ngwana yo wa bôna.

Moreku o wa ithekolla, Sefswaane a Marota. (Edward)

Ke yêna sekgonyo sa Thamaga ya Mabjana.

Ba a šupetšana ditshêhla, Marakalala tshibogo.

Ke yêna yola, serwala montlotlo sekomeng.

Ke moswa wabo Mmamabu a Maleka,

Ke wa Sekgothe sa Makgalwa abo Tshwaane.

Wa batho ba ennego bja Phakana a dimo.

Ke wa kgadi wa Ngwana a Tabana-bohlôlô bja Tubatse:

Noko go binwago ya Bogwaša bja Tubatse.

Ke yêna, thaadi ya letlôko la dihwa-ntswaneng tša Kgagudi,
morwa wa Maphutha-ditšhaba.

Ke yêna seswarwa ka tsêbê ka sekgaba-kgaba morwa wa Maphutha-
ditšhaba.

Ke yêna seswari sa ditsêbê tšabo Mampana-tshêhlana tša Marota.

Baube a na a re ga ke kwe, a ba a re:

Kgwênênê lesogana! Molatša šowe mafateng.

Baube a reteletša, Bokgobêlô bja dikgomo le batho - morwa wa
Magatiši.

Mohlang wola! Ye khulong e llego mešidi le phagahletšo ya tšhoša,
Kuwa ga Phaswa-marutla a Tšate.

Sa potoketša sereti, morwa Phala wa Matata a

Mallega; ga se tintetšwa sekômana.

Morwa Ramošweu a ba a re ekabe e le mathômô

Kgôrôgô Maroteng!

Mohlang ye khulong e phakologanywa ditshiroga dinama, di tsêna
lapeng la Diphala mmoto.

Gwa kwalagala morenthô wa tlhakodišo ya naga.

Ba ôpa-ôpela Marota, go Ngwatô a Bauba a

Ngwatô; tshikinya sebako (sebaako sa banna.

(Bôna Kgaoganyô 215 letlakaleng la 673).

- 753 Tlhathollô ya serêto se ka bokopana bja mantšu šia:-
- (a) Ditshêhla ke gore makgowa "Europeans."
 - (b) Mmamabu ke gore mmago ba Maleka.
 - (c) Makgalwa ke gore ba mphatho wa Tshwane Tubatse.
 - (d) Phakana ke serêto sa Bogopa le Mafiri.
 - (e) Bohlolo ke gore thomegong ya leagô la se-Mafiri.
 - (f) Bogwasha (bogwaša) ke gore setobatubi, go tsêlatsêla.
 - (g) Letlôkô - la thetô, go ngwala ditlhaka, malêtêrê.
 - (h) Maphutha, Maphuthe ke gore sekgobokedi.
 - (i) Sekgabakgaba - kgalagala - sethunya goba seapewa.
 - (j) Mampana-tshehlana: bana ba dihlobolêla "nakedness."
 - (k) Kgwênênê: go leboga tiro ya senna, kudu kgorong.
 - (l) Mešidi: Khulong ye e thuntšhwa lesome le metšo e mebedi ya dikolo gomme ya pala go wa fase.
 - (m) Phagahletšo: Khulong ye e fagahleditšwe ka lesome le metšo ye mebedi ya marumo - mmowêlêla ya pala, bjale ya kgokwa ka marala ya remiwa ka selêpê lešita-phiri; ya ba gôna e hwago.
 - (n) Phaswa ke gore Phaswane - Leseilane, kgoši ya babina tau ga Nkadimeng, Manganeng.
 - (o) Potoketšo - Phoroketša: tlhabošo ya go rêta goba go ôpêla goba tlhabêlêlô ya diêma tša koša.
 - (p) Sekômana - komanê: moropa.
 - (q) Morentho: kgabagabetšo ka boithapô go lekgêthô la naga ka meroto ya balokollwa opogafong:-
 Makwa a Morwamotshe II.
 Madisa a Mahlagaume Sekwati Thulare.
 Makgalwa a Mabwe Sekhukhune Sekwati.
 - (r) Ôpa-ôpêla: go leboga ka magofsi.
 - (s) Sebaakô: ke gore tekanya ya se lebanego hlôgô ya monna, bjaleka selefa goba sekgethišwa ka mokgwa wa Sepedi.
 - (t) Matata: go phôtha, dikenywa di sa butšwa.
 - (u) Mallêga: go llega; go loga go sa tiiše ga ditšwarô le ga e le legogwa.

Sekgonyu se kgonulla Mohlaletse (Marota).

Dipontšho tša tshenyêgo ya motse wa Marota, fa ga Mmameetše go bonagetše gabotsana le temošo ya mehla le mabaka ka menyaga ye (1938-1940). Le ge lehu le ka se agelwe legora, eupja kgwedi re fatile mahubeng gomme ra e bona ra re: Makalalakeng!

Sa mathômô gwa biletšwa badimong kgošana Ramphelane "Andries" Sekhukhune Morwamotshe, e be e le ngwana wa thutwana ya tsebô ya malêtêrê, gape e be e le mohlanka wa go bôtêga modirong wa bophodiša fa "Compound" ya Modder East ka mengwaga ye meteletšana, gomme le ge a tlile mo gae tatagwe o be a mmotile kuđu go dilo kamoka tša kgôrô ya mošate, ebile a na le go dirišana ka go loka go Mongwaledi yo mogolo mabapi le merêrô le ditaba tša kgôrô le tša setšhaba ka bophara "generally."

Yena a biletšwa gae (gaye) bokhutšong a le kuwa "Elim Hospital," a bolokwa ntshe ke Moruti Edward M.E. Motubatsi, a le mmôgô le tona-kgolo Makwatanyane Alfeus Sekhukhune Sekwati le mmago mohu, Mohumagadi Mante Elizabeth Sekhukhune Morwamotshe le kgošana Ramahudu "Jack" Sekhukhune Morwamotshe elego mootledi wa sefatatsela.

Sa bobedi go bileditšwe badimong Mokgômana Motubatsi (Maphereke) Moruthane Sekhukhune, le yêna e be e le motho wa pôtêgô bophodiseng mo dikomponeng le fano gae, a na le tirišano go kgôrô yabo ya Sekhukhune II, a le sedulong sa tatagwe - botswaleding bja kgôrô ka mekgwa le melaô ya Sepedi.

Sa boraro Marota a fularelwa ke morwa yo mogolo wa kgoši Sekhukhune II, elego Thulare II (Sepitle - Sepitla Mangana); sé ya ba taetše ya dikôtlô tše di ukametšego leagô la Marota, ya ba pônagalô ya go timelwa ke diponêgêlo tša motse wa Lellelateng, go šetše bo-mpholotšane bo-maja ka leleme, bo-thitêlwana lehano ba rego: "Fo fa rena fêla," sa fe bà, ba kôna!

755

Sa bone, wa wa morithi o mogolo kukamêla setšhaba sa dilete tša Bopedi - Mašile a gatiša Theledi a Marota, Sekhukhune II. Eitše ka nakô ya phularô a re go mosadi wa motsheledi (cupbearer) elego Malefyaana Setefina Mampuru Morwamotshe a re: "Ka mo gare ga lepokisi la polokêlô go na le tšhalete ya palô ya masome a mararo a dipôntô, gomme tšhalete ye e neêlwa badiredi baka ba:-

(1) Mongwaledi Moruti E.M.E. Motubatsi,

(2) Tona - Makwatanyane A.S. Sekwati.

A rôbala badimong, blalegê le nankhono mpho yeo e llwê ke phokgô ya baradia feefe. Lehono se motse wa Marota o lego sebopegong se, mehleng yeno ga go makatše go rena badiredi ba pušong (pushong) Magatiše.

Kgoši Morwamotshe Sekhukhune ke namana ye gare ga ino, o šetše sepagareng: (a) Mahlalerwa, (b) Dipshiri, (c) Bo-Mankgodi.

Kamoka bá di a mo utla-utla, ke ka baka leo melaô ya Boipušo bja motho-moso e sa kgonego go amogêlwa motseng wa Marota, a Mohlaletse bjale ka ga e le hlôgô ya setšhaba sa Bopedi.

756

Re kwele bo-rrawešu ba bolêla ba re: Ga e etilwe ke ya tshadi pele, e wela ka legageng; lehono go bjang? Re šetše nyanyeng. Magoši kamoka a leno la Afrika borwa ba neile kinamêlô go Mmušo wa "Republiek van Suid Afrika."

Bjalegê, anke o nkarabê putšišwana tše ka kgodiša mantsung a tšôna, ka gobane mehleng ye tlogo, go modula-setulo yo moswa a tla (tlo) dula terone "throne" ye ya Bapedi, a tle a be le tsebo "knowledge" gore Thamaga ya Mabjana itše ya nyenkulla kgôrôrô "secrets" tša baaroši.

- (a) Naa ka gore kgoši ye e fsineletšwe, ke mang a ka fsinollago?
- (b) Naa mofsinilodi ekabe eng?
- (c) Bo-mpholotšane ba fsineletša; a pshinêlô ye e tlo feletša kae?
- (d) Naa difsineledi tše, ga se bôna magagabo lena goba le dira tshabo ka batho ba ba Thulare?
- (e) Afa ga la kgologa, seêma se sa ke tlo ja ka moswane e feta molomo (lehano)?

- 756 (f) Naa a na a reng kgoši Sekhukhune I ka 1878 A.D. a le kgolegong mošate Pretoria, o be a sa bolele ka wōna motse wo?

Tše di fsinelelago di re go wene gana, ba phema ka motse wa ngwana Sekhukhune, gomme maakara-hlôgô a semê keletšo ya mohuto wo goba therešo, e le gore sewo ke pshinêlêlo le kekeletšo go ya ba fsineletša.

Thamaga ya Mabjana ga e bolabole fêla ka pshinêlêlô ye, ga se ya ponya, eupja e a le baleba, ga se sefowa, e na le ditsêbê, e a-kwa; ke se-dibona-kgale. Dihlamudi ka bophelo bja motse wa Marota - Mohlaletse ke manyamiša le matheletša-pelo go bana ba wōna.

Molato wa kganêlêlô bohweg bja tšhemo.
 Mohumagadi Bafedi Sebase, Vs. Mohumagadi Mafsikane
 Morêwane. (Ka lapeng[†] la mošate wa Marota).

Mokgômana Tseke Morêwane Sekwati a re: "Ba Ntlo-kgola!
 Bafedi ke ngwanake gomme Mafsikane ke mogatša tatane Morewane
 (Nkwemasogana) Sekwati Thulare; bjalegê moreku ga o ithekolle
 barwa Modiše."

Tonakgolo Makwatanyane Sekhukhune Sekwati a re: "A re kweng
 go yêna molidi; o lla kang?"

(a) Molidi "Plaintiff.": Bafedi Sebase Morwamotshe a re: Mmane o
 hlokafetše, gomme eitše gore mmawêšu ga a ile badimong a be a
 le mathuding ka bogadi bjaka, yo tatane a neêla yo mmatswele
 tšhemo ye ya mmane go e lema. Gomme e be e la ka mokgwa wa
 kadimô gomme lehono o ganêla go yôna go šuthêlêla bana baka
 mo tšhemong yešu (yešo).

(b) Mmigiwa "Defendant" Mafsikane Morewane Sekwati: Bahlakwana,
 ke tlile seantlô gomme ga e le tšhemo ye ya mmago Bafedi ke e
 adimile, bjalogê ka baka la temalô go yôna le go fiwa ka kwanô
 ya leagô la kgôrô ya bana ba Nkwemasogana kê re ke bohwa go
 nna, ka baka la ge ke le mogaditšong go mohu mmago mmigi.
 Gomme le ka baka la yo morwaye Tsêkê.

Tona-kgolo yare: "Go sedutu lapeng; le ba kwele barwa-Thulare,
 ngangano ya bagatša ba lena ka tšhemo yewo gomme Mohumagadi
 Mafsikane Nkwemasogana o tlile boyantlo bja mogolwane, esego mmago
 Bafedi, aowa! Ga mmago Bafedi a be a ile mathuding go morodiye,
 kadimano lehono e fetogile tshekišano; bjalo mong bohwa o tsoma
 tokêlô ya tšhemo yabo, ka gore bana ba gagwê ba tšwele mahlalagading
 (Sedutu).

Sa hlahuna sa re: Auwii, Bahlakô ba Ra-phôgôlê! Kganano ye e
 rona lapa le la Marota, ga se mokgwa goba molaô wa segagešu rena
 Bapedi, aowaa!

758

Re ka ahlola molato wa go phinkgišana mellwane, esego go ganêla tšhemong ya bohwa; ga ešita mellwane re romela mmei goba babei ba temêlô yewo le dihlatse go yo lebêlêla dika tša maripaganyô; ye taba e leša dihlong.

(Diputšišo go mmei le mmeiwa)

(a) Naa wene mmei, wa na wa reng mohlang wa ge tatago a dumêlêla mmeiwa yo tšhemo ye ya mmago?

Bahlakwana, ga se ka ke ke bolêla selô ga tatane a adima yo mogaditšong wa mmane tšhemo ye; a be a sa mo fe e le kadimo. Gomme lehono thari yaka e lebane, go ka se patege e na le kgamêlô.

(b) Naa wene mmeiwa o kile wa holofetšwa gore tšhemo ye o filwe? Aowaa kgoši!

(c) Naa o ganetšwa keng go e tlogêla, ka gobane wene ka noši o re ke ka tumêlêlô ya lapa la Nkwemasogana; akere o riano? Ea kgoši!

(Selêpê).

Wene Mohumagadi Mafsikane ke kwele, nyamo ya sedutu se, tlogêla tšhemo yeo, ke bohwa bja Mohumagadi Bafedi.

(Sedutu: Mankale a banna!)

759

+ Lapa: Ka mokgwa le molaô wa babina noko - Bapedi ba Thulare, diphapang tša leagô la bona, ga gwa dumêlêlwa gore ga ba fapane basadi goba banna tshekišano ya bôna e diwe letlatsweng la setšhaba, gobane letlatswa la ba dilete ke kgobošo go Marota, ge molato wa Lerota o e-ya kgorong, ga o be o padile Sedutung, wa monna goba wa mosadi wa Serota.

Mokgwa wo le mehleng yeno ya kgoši Morwamotshe Sekhukhune Morwamotshe o sa šikerwe, ka baka leo Marota a a bêbang (bêbana). Le kamoka dikgôrô tše kgolo le tše nnyane, le tša bafalaledi diphapanô tša bôna di thôma pele tshekišanô ka malapeng a tšôna. Mehleng ya kgale motho ga a se a bolla, lešoboro goba lethumaša, bosenyi bja bôna ga bo sekišwe kgorong ya mošata wa babina noko; ekaba mehlolo le go goboša Serota. Eupja mehleng yeno majakane

K34/120

759 a ahlolwa dikgorong tša babolodi, ba mekgwana ya dikôma tša batho baso; e be e le kgopolwana tša lefsifsi le go hlôka tlhaologanyô ya tša mehla le mabaka a phetogo ya maphelô a batho lefaseng.

Letšatši la phumphanyô: "Eschatology."

(Malachi 4:1-6).

- (a) O e-tla, Kaba le legolo la mmoto wa Sione, mošikari wa makgôpô a rena, Jesu morwa wa Modimo, elego Yêna thaka ngwaga ya ba robetšego mabitleng, le ba sa phelago lefaseng lekhwi.
- (b) Mahlô a dibupiwa kamoka a tlo mmôna, le a bawe ba mo hlabilego.
- (c) Ke yêna seikokotledi sa bahu, le bôna bao le dikunyakudi tša naga.
- (d) Ke yêna tšibogo le legolo la tsogo ya bahu, Yêna tsela le therešo le bophelô bjo bo sa felego go 'bao ba inametšego ditaêlô tša gagwê.
- (e) Ke Yêna wa mphapa-hlôgô wa mohloono, wa megogoma magetleng a gagwê, elego yôna ne-ethimedišo le kalafô ya dibe tša merafô ya lefase go bao ba dumetšego go Yêna.
- (f) Meetse le madi di tšwago dinthong, ke wôna mothôpô wa phodišo ya makgôpô a mehuta-huta ya ditšhaba "nations."
- (g) O e-tla Yo re sa kang ra mo tseba tlhaologanyong ya nama, mohlang wola a etetše lefase palaong.
- (h) Hee! lena diganyetši Marota boteng, re tlo êma kae le marêna a rena le mahumagadi a boreneng mohlang phalafala e hlabošwa ka bohlabêla-tšatši le bodikêla-tšatši, mohlang owe go tlo go kwalagala sellô sa bakgôpô se re: 'Hee! marakô re weleng godimo le lena mebotô le re khupetše? Joo! Joo! Go madimabe rena setšhaba sa manganga go melaô ya Jehofa Modimo Ramaahla-Ohle.
761. (i) Ka letšatši leo le le kopana bahlanka ba gagwê ba tlo arabêla phekgolo ya sello, ba re go yo a dutšego sedulong: 'Morêna,' re fihlile go bona ka yôna e, Ebangedi ya gago le kamoka dikgoweletšô tša bakgêthwa Baporofeta ba gago gomme le yêna mohlang wa gago Alexander Marensky ke hlatše ya therešo. Yêna a phêtha gabotse le kgoši Sekwati morwa wa Thulare gomme a ba a re go morwaye Dinkwanyane 'ntšeêlê bohlale bja banna bá bja dikgapetla "papers," gomme ba sa fele ba ganyetša go

761 fihlêla le lōna letšatši le la lehono; aowaa, ba llê mohlolêla.

- (j) Mohla-mohloo diphōōfōlō le dibatana le magome le dihuswane le digagabi di tlo thibamiša difahlōgō, tša se tseba la gore go Moahlodi 'kgwēnēnē'!
- (k) Mohlang owe Tau ye kgolo ya lešika la Judah lehlomela la Dafida, thaka ngwaga ya dilemêla⁺ tša bahu, morwa Modimo Seraake⁺, tumelêlō hlabja, godimo naga thota ya mmoto wa Sione.
- (l) Le e-tla letšatši la mohla-mohloo Selêpê se tlogo rêma thikisetšo; naa re tlo êma kae rena bana ba Lellelateng wa Dihlašane? Go tlo ba bjalo ka mohlang wola ga lentšu le goeletša, le tšwa leratadimeng le re: "Kaine, Kaine, ntlhaa ya sebe šewe, e lebane le mojakō wa ngwakō wa gago gomme "takatso" ya sōna o ka se kgōnē go e phema le go e phonyokga. Tumō ya sōna se itatswa ditēmē.

+ Dilemêla: ke kēpêlō ya bahu mobung.

Seraake: ke peu ye melago pele ga dipeu kamoka mobung, le ga e le mohlare o butšwago pele ga dihlare tše dingwe.

meethimedišo: ke sehlašana sa go ethimoleša ge badimo ba amogele motho polelō.

Dingalabota tša kgôrô ya borêna bja Bapedi.

I

Ditlamo tša tirô ya kgôrô ya borêna bja Bapedi ka ngwaga wa 1924, gore e tloba molaô wa taolô ya dinaga "farms" tše rekilwego ka setšhaba sa Bapedi, go ka se ke gwa ba motho ofe le ofe yo a ka kgêthêlwago go laola goba go ukamêla bareki ba naga efe le efe ye rekilwego, e se moreki.

Motho yo a sa kago a ntšha tšhalete ya thêkô ya dinaga tšeo.

II

Molaô wo e tlo ba tirô "act" ya tshwanêlô go latišišwa ka bahlatlami go dikgoši le dikgošana tša setšhaba sa Bapedi, go iša go ditlogolwana tša bareki go naga efe le efe ye e rekilwego ke setšhaba sa Bapedi ba Thulare.

III

Motho ofe le ofe yo elego Mopedi ka boreki a ka kgêthwa goba go kgêthêlwa bodiši "headmanship" bja naga efe le efe, ge tatagwê goba makgolwagwê e be e le yo mongwê wa bakgethišwa ba lekgêthô la polokêlô ya setšhaba sa Bapedi - "Bapedi tribal fund" goba "Bapedi tribal levy."

IV

Go ka se ke gwa ba motho mang le mang yo a ka bewago bontonana bja naga efe le efe e se moja-bohwa wa boreki ka tatagwê goba ka batswadi le ga e le bomakgola ba gagwê.

V

Dingalabota ga di bêtê bjaana bja kgoši, di akaretša ditlogolwana tša setšhaba sa Bapedi, go se ke gwa ba motsêna ka hwafeng, aowaa! Go bunwê ka go lekana, go swana le mehleng ya mathômô a tlhakodišô ya setšhaba go hwetša madulwana.

Letšatši la thapêlêlô ya motse.

Ebile ka letšatši la mphetša kgweding ya senyane ngwageng wa Sekete le makgolo a senyane le masome a seelago, le metšo ye mene ga barakiwa kamoka - balatedi "followers" ba kgoši Motodi "Benard" Sekhukhune Morwamotshe ba bile le kgobokanô ya bôna fa Naboomkopies e le letšatši le dutetšwego thapêlêlô ya madulô elego thelegô ya bokhutšô.

I

Tirêlô ya Bokrisitus e hlahlilwe ke Reverend Edward M.E.
Motubatsi:

- (a) Kôpêlô ya sa ga-Mošwêšwê No.7, Jehofa Modimo wa Israele, (b) Pesalome 23, (c) Kopêlô ya go ribêga kinamêlô No.140 ka sa ga-Mošwêšwê.

Kgobokanô ye e be e le ya banna, basadi le bana; e be e fo ba Marota fêla, kgoši Motodi a fêpa kgobokanô ka sehlabêlô sa putšana (putšaane) ka nakô ya 4 p.m.

Lenaneô la bahlomari ba Motodi Sekhukhune le barakiwa ba gagwe, maina a bôna šia:-

1. Malekutu Thulare Sekhukhune,
2. Phethedi " "
3. Kopjane Bokgobelo "
4. Shikwane Mokgôma Sekhukhune Sekwati,
5. Mašupjwe Sekhukhune Morwamotshe,
6. Thabe Nkopodi,
7. Maloke Molomo Morwamotshe Sekhukhune,
8. Chupja Phala,
9. Makôpôlê Sekhukhune,
10. Tsêkênyane Ralekwe Morêwane,
11. Makoleyane Seraki Sekhukhune,
12. Motubatse Makwatanyane Sekwati,
13. Segwarihle Seraki Sekhukhune,
14. Sekgothe Marisane,
15. Malapeng Kgetshêpê,

- 764 16. Mašego Mafoko Mafiri,
17. Malekutu Sekhukhune Morwamotshe.

Kgaoganyô ye e kgonyêlêla tlaišêgô ya Morêna Motodi (Benard) Sekhukhune Morwamotshe le balatedi ba gagwê, gomme fa pepeneneng re botile Mmušô wa Republik van Suid Afrika le Jehofa Modimo wa Isiraele.

Thamaga ya Mabjana le yôna e re: "Se ka tsošago bogoši bja rena Mohlaletse ga Malleka le Mmameetse, mohlomong ke ge Klein Rein (Sekhukhune Thulare) ge a ka ya sekolong sa bjaana-bja-kgôši ka kuwa Arabie.

Bjalogê ngwana yo o tlo ya go ithuta thitô "foundation" ya melaô ya boipušo ka kinamêlô go Republik II van Suid Afrika; kantle le sekolo sa Borêna re (le) ka se kgônê selô."

Mogologolo o re ga la hwa go hlôka dingaka, le hwile ngaka di le gôna; gomme lehono ka baka la baaroši le moarošigadi yo, motse wa Sekhukhune le Leganabatho o diregile letlawa, ka gobane Motodi "Benard," morwa wa Sekhukhune II gomme elego yêna a lomago Chieftain Morwamotshe seêtsê, o rakilwe gammôgô le barwa-rragwê ka baka la moarošigadi yo.

END 5997